



ИЗВЕШТАЈ

О РАДУ И ПОСЛОВАЊУ МУЗЕЈА ЈУГОСЛАВИЈЕ, БЕОГРАД

ЗА ПЕРИОД ЈАНУАР – ДЕЦЕМБАР 2023. ГОДИНЕ

| | |
|--|----|
| А: УВОД..... | 3 |
| 1. Основни подаци о Установи..... | 3 |
| 2. Структура установе: организација рада, број запослених према делатности, број ангажованих сарадника..... | 4 |
| 3. Финансирање рада Установе (основни извор, суфинансирање из других извора, сопствени приходи, донације и слично) | 5 |
| Б: ОЦЕНА ПЛАНА РАДА ЗА 2023. ГОДИНУ – СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ, ГЛАВНЕ АКТИВНОСТИ, НАЈВАЖНИЈИ РЕЗУЛТАТИ..... | 6 |
| В: АКТИВНОСТИ И ЕФЕКТИ РАДА..... | 7 |
| 1. Основна делатност | 8 |
| 1. 1. Стање збирки – фондова | 8 |
| 1. 2. Конзервација и заштита фонда | 9 |
| 1. 3. Документација и дигитализација грађе | 10 |
| 1. 4. Стручна библиотека | 12 |
| 1. 5. Рад са корисницима збирки | 13 |
| 1. 6. Аквизиције | 15 |
| 2. Програми..... | 17 |
| 2. 1. Изложбе реализоване у продукцији Музеја Југославије..... | 17 |
| 2. 2. Остали програми Музеја Југославије..... | 21 |
| 2. 3. Рад на основној поставци | 24 |
| 2. 4. Рад са публиком | 27 |
| 3. Сарадња са другим институцијама, учешће у пројектима | 36 |
| 4. Издавачка делатност..... | 41 |
| 5. Односи са јавношћу и медијска покривеност | 42 |

| | |
|--|----|
| 6. Интернет презентација и друштвене мреже | 43 |
| 7. Протоколарне посете страних државних делегација и дипломатских мисија | 43 |
| 8. Одржавање и развој техничко-технолошке базе музејског комплекса | 43 |
| 9. Послови из области безбедности и здравља на раду и заштите од пожара | 46 |
| 10. Образовање запослених, учешће на семинарима, стручним скуповима, предавањима | 46 |
| 10. 1. Излагања на стручним (и другим) скуповима..... | 47 |
| 10. 2. Објављени текстови, стручни и научни радови..... | 48 |
| 11. Професионалне позиције | 49 |
| 12. Чланства у стручним удружењима | 49 |

A: УВОД

1. Основни подаци о Установи

Назив установе: Музеј Југославије, Београд

Седиште: Михаила Мике Јанковића 6, Београд

Одговорно лице: мр Неда Кнежевић, директорка, коју је Влада Републике Србије 9. септембра 2021. године поново именовала за директора Музеја Југославије на период од четири године.

Музејски комплекс обухвата: Музеј 25. мај, Кућу цвећа, Стари музеј, Билетарницу са сувенирницом и кафеом (К 25), укупне површине 5362 м², и парк површине 246 хектара.

На основу Одлуке Владе РС Музеј Југославије од 2018. године користи привремено вилу „Србијанка”, у улици Михајла Мике Јанковића бр. 8. Проблем Музеја Југославије са недостатком простора и смештаја запослених, али и предмета и мобилијара, решило би трајно коришћење овог објекта и значајно би побољшало услове рада Музеја.

Делатност установе: Музеј Југославије је на основу Закона о музејској делатности проглашен матичним музејом за југословенско наслеђе и друштвену историју.

Делокруг музеализације, истраживања и прикупљања предмета усмерен је на југословенско наслеђе и историјске процесе стварања, употребе и интерпретације прошлости и то од првих манифестација југословенске идеје средином 19. века и њеног отелотворења 1918. године, преко периода Краљевине СХС, Краљевине Југославије и социјалистичке Југославије, до друштвених, културних и идентитетских форми које опстају и након политичког нестанка Југославије.

Историјат: Музеј је формиран 1996. године спајањем дотадашњег Музеја револуције народа и народности Југославије (МРННЈ) и Меморијалног центра „Јосип Броз Тито“ (МЦ ЈБТ). Збирке МЦ ЈБТ већински се састоје од поклона Јосипу Брозу, због чега пружају врло специфичан увид у друштвене, политичке и културне феномене друге половине 20. века. МРННЈ систематски је прикуписао релевантну грађу, која сведочи о историји радничког покрета и социјалистичкој револуцији на целом југословенском простору.

Предмети и историјска грађа, наслеђени од претходно угашене две установе, чине темељ на којем се развија Музеј Југославије. Музеј је меморијал и место сећања јер се налази на делу некадашњег резиденцијалног комплекса Јосипа Броза, где су Броз и његова супруга Јованка сахрањени, али је и јавна институција која континуирано промишља своје позиције, функције и историју.

2. Структура установе: организација рада, број запослених према делатности, број ангажованих сарадника

Управљачка тела

Управни одбор: проф. др Драган Булатовић, председник, и чланови: академик проф. др Никола Поповић, Гордана Предић, дипломирани историчар, Андреа Радуловић, дипломирани културолог и Веселинка Кастратовић Ристић, музејски саветник у Музеју Југославије.

Надзорни одбор: Милан Рацић, дипломирани економиста, председник, и чланови: Весна Бојковић, дипломирани економиста и Татјана Петровић из Музеја Југославије.

Стручни савет: проф. др Симона Чупић, редовни професор на Филозофском факултету, Одељење за историју уметности, проф. др Радина Вучетић, ванредни професор на Филозофском факултету, Одељење за историју, др Ана Мартиноли, редовни професор на Факултету драмских уметности, доц. др Никола Крстовић, музејски саветник и Момо Цвијовић, музејски саветник.

Редакција: проф. др Милан Ристовић, Филозофски факултет у Београду, председник, проф. у пензији, проф. др Милена Драгичевић Шешић, Факултет драмских уметности, члан и проф. др Радмила Радић, Институт за новију историју Србије, члан.

Структура установе: Рад у Музеју Југославије организује се по организационим јединицама и то:

1. Одељење за истраживање и заштиту музејског фонда;
2. Одељење за комуникацију и развој програма;
3. Одељење заједничких послова.

Одговорни руководиоци: Мила Рестовић, секретар Музеја, Радован Цукић, начелник Одељења за истраживање и заштиту музејског фонда и Марија Ђорговић, начелник Одељења за комуникацију и развој програма.

На основу Правилника о организацији и систематизацији послова Музеја Југославије систематизовано је 29 послова и 41 извршилац.

Музеј на дан 31. децембра 2023. године има:

- **Укупан број запослених:** 32 на неодређено време и 3 на одређено време;
- **Пол:** 27 жена и 8 мушкараца;
- **Стручна спрема:** 25 са ВСС (од којих 1 са научним звањем доктора и 1 магистра наука), 1 са V степеном, 6 са ССС и 3 са КВ.

Професионална структура: Музејски саветник – 4, виши кустос – 8, кустос – 6, (од којих 3 историчара, 7 историчара уметности, 2 археолога, 4 етнолог-антрополога, 1 психолог-педагог, 1 филолог), виши конзерватор-рестауратор – 1, дипломирани дизајнер-графички дизајн – 1,

дипломирани комуниколог – 1, ИТ инжењер – 1, дипломирани економиста – 1, дипломирани правник – 1 и дипломирани правник са положеним правосудним испитом – 1.

Запошљавање нових кадрова: Музеј Југославије је добио сагласност да запосли на неодређено време 3 лица са високом стручном спремом.

На основу других уговора ангажовано је 8 лица: за пружање стручних услуга ангажовано је 4 лица и 4 лица преко омладинске задруге, међу њима је и сарадница ангажована преко Центра за интеграцију младих, а у оквиру пројекта оснаживања некадашњих корисника Свратишта за децу.

3. Финансирање рада Установе (основни извор, суфинансирање из других извора, сопствени приходи, донације и слично)

Музеј се највећим делом финансира из буџета Републике Србије. Значајан удео у финансирању су чинили приходи које је својом делатношћу остварила установа, а крајем године Музеј је добио донацију Телекома Србије а.д. Београд.

Финансијским планом Министарства културе, Музеју су опредељена буџетска средства за 2023. годину у износу од 114.055.000 динара. Након више измена Финансијског плана Министарства културе и ребаланса буџета РС, укупно опредељена средства из буџета РС за 2023. годину су износила 113.132.875 динара, од тога 87.987.875 динара за редовну, а 25.145.000 динара за програмску делатност.

Од средстава опредељених из буџета РС утрошено је 112.056.286,69 динара, односно извршење је 99,05%. За редовну делатност утрошено је 87.110.981,64 динара, односно извршење је 99,00%, а за реализацију програмских активности утрошено је 24.945.305,05 динара, односно извршење је 99,20%.

Приходи које је својом делатношћу остварила установа, закључно са 31. децембром 2023. године, износили су 58.924.774,02 динара и већи су у односу на 2022. годину за 44%. Из овог извора финансирања за реализацију преузетих обавеза утрошено је 49.494.596,63 динара.

Из претходне године пренета су неутрошена средства у износу од 18.713.117,55 динара. На расходе и издатке у 2023. години утрошено је 12.038.863,56 динара.

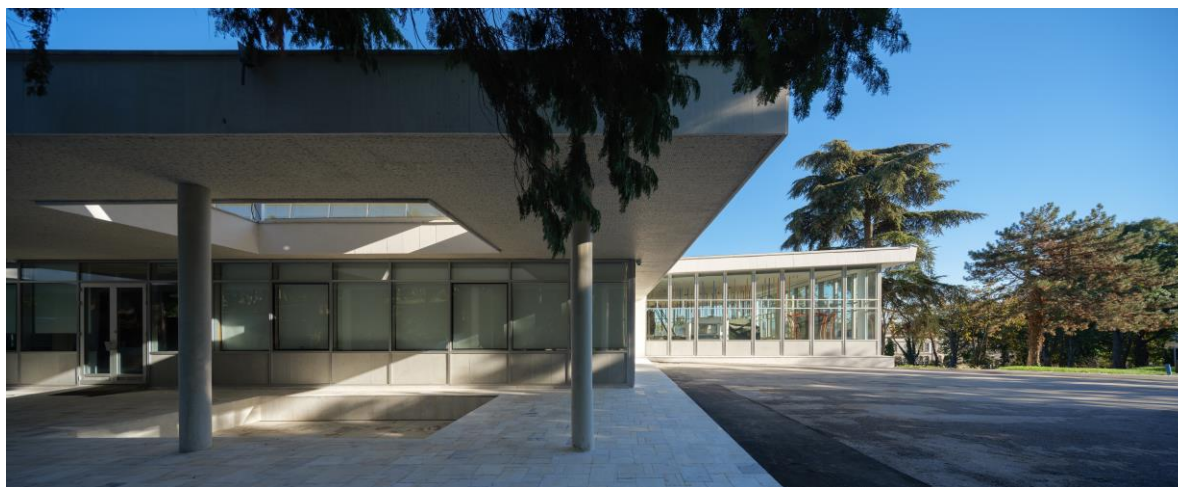
Донација од компаније Телеком Србија а.д. Београд у износу од 10.000.000 динара добијена је за извршење преузетих обавеза за реализовани пројекат Обнова 2.0. Циљ овог програма је промоција објекта који је од изузетне важности за Републику Србију, али и да се кроз идеју сећања и идеју историјског континуитета утиче на свест јавности о друштвеној заштити наслеђа.

У складу са Законом о јавним набавкама, у току 2023. године је спроведено и окончано укупно шест отворених и три преговарачка поступка, од тога три поступка набавке добара (набавка електричне енергије, опреме за климатизацију и мултимедијске опреме), два поступка набавке услуга (услуге чишћења и услуге хортикултуре) и три поступка набавке нематеријалне имовине

(откуп музејске грађе и предмета). Поступак набавке опреме за климатизацију био је поновљен јер једини понуђач није испуњавао услове набавке. Укупна вредност закључених уговора за набавку добара износи 22.824.632,00 динара без ПДВ-а, односно 26.818.590,00 динара са ПДВ-ом и укупна вредност закључених уговора за набавку услуга износи 5.729.759,00 динара без ПДВ-а, односно 6.875.710,80 динара са ПДВ-ом.

Набавке које су изузете од примене Закона о јавним набавкама извршене су за набавку добара, у износу 21.754.416,92 динара без ПДВ-а, односно 24.931.053,02 динара са ПДВ-ом и за набавку услуга, у износу 59.868.392,99 динара без ПДВ-а, односно 67.052.580,41 динара са ПДВ-ом.

Б: ОЦЕНА ПЛАНА РАДА ЗА 2023. ГОДИНУ – СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ, ГЛАВНЕ АКТИВНОСТИ, НАЈВАЖНИЈИ РЕЗУЛТАТИ



Крајем 2023. године завршена је реконструкција фасаде и приступних платоа Музеја 25. мај. На овај начин окончан је процес обнове првог наменски грађеног музејског објекта у Београду, унапређени су услови за квалитетан рад на заштити и презентацији културног наслеђа, али и створени предуслови за његово проглашење за споменик културе Републике Србије.

Што се тиче основне делатности, у Музеју Југославије је настављен рад на унапређењу музејске документације и започет је рад на имплементацији матичности над југословенским наслеђем и друштвеном историјом, који је добијен Законом о музејској делатности. Захваљујући откупима и поклонима Музејски фонд је обogaћен значајним бројем нових предмета.

Иако је главни излагачки простор у највећем делу године био затворен за јавност Музеј Југославије је остварио изузетно велику посећеност у друга два објекта у комплексу, као и организацијом различитих програмских садржаја попут вођења, радионица, разговора, трибина, промоција, перформанса и мултимедијалних догађаја. Укупан број посетилаца на свим програмским активностима у комплексу Музеја Југославије, од 1. јануара до 31. децембра 2023. године, износио је 128.220.

Треба ипак истаћи да је путем гостујућих изложби Музеј веома био присутан у другим градовима у Србији, али и шире. Изложба „Речи у рату или о (не)могућностима сведочења” постављена је у Паризу, изложба „Гастарбајтерске приче: *С оне стране Пливе*” представљена је у Сарајеву, изложба „Партизанка и Фрагонар. Колекција слика Јованке Броз” гостовала је у Сомбору и Јагодини, изложба „Лубарда – Једна прича” гостовала је у Горњем Милановцу и Ћуприји, а изложба „О фабрикама и радницима” у Лесковцу и Зрењанину.

Изложба којом је поново отворен Музеј 25. мај „Јежева кућица – Измишљање бољег света” изазвала је изузетну пажњу публике због специфичног приступа који нуди индивидуализовано искуство, апелује на емоције, чула и сећања посетилаца. Иновативни модел укључивања деце и младих у процес креирања изложбе резултирао је поставком која је замишљена као место сусрета генерација и у првих месец дана привукла је пре свега посетиоце са децом. Видео-снимак извођења *Јежеве кућице* на српском знаковном језику, креиран у потпуности од стране припадника Заједнице глувих, који чини саставни део ове изложбе, послужиће и као едукативни материјал у школи за глуву децу.

Публика Музеја Југославије од ове године може да користи и унапређену Wi-Fi мрежу, која је постављена у свим објектима и комплексу у оквиру пројекта „Дигитализација туристичке понуде Србије”.

В: АКТИВНОСТИ И ЕФЕКТИ РАДА

Главне активности и најзначајнији резултати:

- Завршена је **последња фаза обнове зграде Музеја 25. мај**, реконструкција фасаде и приступних платоа.
- Започета је **имплементација новодобијене матичности** Музеја Југославије, израдом упитника за регистровање југословенског наслеђа.
- Добијена је сагласност за запошљавање на неодређено време 3 особе са високом стручном спремом.
- Захваљујући откупима и поклонима музејски фонд је обогаћен значајним бројем нових предмета.
- Иако је главни излагачки простор у највећем делу године био затворен за јавност, **укупан број посетилаца** на свим програмским активностима у комплексу Музеја Југославије износио је **128.220**, што га поново чини једним од најпосећенијих музеја у Србији.
- Захваљујући **бројним гостовањима у земљи и иностранству** Музеј Југославије је у оквиру међуинституционалне и међународне сарадње остварио запажене резултате и био веома присутан у јавности. Пет изложби насталих у продукцији или копродукцији Музеја гостовале су тако у шест градова Србије, али и у Сарајеву и Паризу.
- Изложба „**Јежева кућица – Измишљање бољег света**”, креирана кроз партиципативни процес заједно са децом и одраслима којима је ова прича важан део сећања на

детињство, изазвала је велику пажњу јавности због иновативног приступа који посетиоцима нуди спектар различитих садржаја и искустава.

- Музеј је самостално или у сарадњи са другим институцијама, организацијама, друштвеним групама и појединцима у току 2023. године реализовао **преко 300 различитих програмских садржаја**, међу којима су редовна и ванредна вођења кроз комплекс, ауторска и стручна вођења кроз актуелне изложбе, предавања, разговори, трибине, радионице, промоције публикација, перформанси, мултимедијални догађаји, концерти, матинеи, пројекције филмова, као и фестивал и конференција.
- У оквиру пројекта „Дигитализација туристичке понуде Србије”, у оквиру прве фазе пројекта, **изграђена је Wi-Fi мрежа у свим музејским објектима и комплексу.**

1. Основна делатност

1. 1. Стање збирки – фондова

Стратешким планом Музеја Југославије као приоритет одређен је рад кустоса на музејском фонду. Ово подразумева убрзани унос предмета у музејску базу ИМУС, надокнађивање непостојеће документације, завршетак рада на формирању нових збирки и реинвентаризацију предмета. Закључно са децембром 2023. године, у ЈИС бази отворен је електронски картон са основном обрадом за укупно 12.525 музејских предмета. У току рада на ревизијама радило се истовремено и на реинвентаризацији фонда, као и на побољшању смештаја и преамбалажирању, тамо где је то било могуће. Треба пре свега истаћи смештај ловачких пушака Ј.Б. Тита у новоформираном депо за оружје, у којем су обезбеђени адекватни услови за смештај.

Значајне су такође активности које се спроводе на организацији и централизацији документарних негатива и дигиталних фотографија музејских предмета и снимању нових аналогних и дигиталних фотографија музејских предмета, како би за комплетан фонд у наредном периоду постојале фотографије према стандардима и препорукама струке.

Музејски фонд према усвојеној систематизацији чине укупно 53 музејске збирке, 35 које припадају сада затвореним фондовима (Меморијални фонд ЈБТ и Музеј револуције народа и народности Југославије) и 18 легата и збирки отвореног типа. У тај број укључена је и колекција Милана Симића коју чини велике фото-архиве листа „Младост”, а којој ће временом бити придодати и остали сегменти његовог фотографског рада.

Рађен је редован годишњи попис у који су ушле све збирке и у којем је један значајан део фонда приказан са проценама вредности.

Делови аутентичних ентеријера

Пројекат „Делови аутентичних ентеријера“ има за циљ да истражи, селектује, обради и заштити предмете из фонда Збирке делови аутентичних ентеријера. Замишљен је као вишегодишњи пројекат (2020-2024), који је започет истраживањем архивске документације података (Архив

Југославије), а касније и обиласком репрезентативних објеката у Србији (Златибор, Тара, Карађорђево, Бриони, Блед). У току 2023. године настављен је рад на истраживању, селекцији и обради података о предметима, са посебним освртом на стилове израде, мајсторе дуборезаче, мануфактуре и индустрије намештаја у Југославији. У складу са задатим циљевима пројекта настављена је сарадња са Народним музејом из Зрењанина (Дејан Воргић) и успостављена је сарадња са Музејом примењене уметности из Београда (Биљана Црвенковић), Филозофским факултетом (др Милена Јокановић), Управом за заједничке послове државних органа (Сандра Весић Тесла и мр Бранислав Михајлов), Народним музејом Србије (Јован Петронијевић), Маја Јовић историчарком из Хрватске и Заводом за заштиту наслеђа – Крањ (мр Наташа Улен). Завршена су истраживања која обухватају период постојања држава Југославија, извршена је селекција података који су релевантни за грађу збирке Делови аутентичних ентеријера, успостављена је дугорочнија сарадња са сарадницима из региона који се баве југословенским наслеђем, обрађене су и прикупљене нове фотографије из различитих извора. Направљен је концепт и структура садржаја монографије *Делови аутентичних ентеријера у репрезентативним просторима* са циљем да се представи богато културно наслеђе, мапира његова присутност пре, за време и после држава Југославија у репрезентативним објектима. Циљ постављен за наредну годину је обрада грађе добијене истраживањима, рад на изради и штампи публикације.

Пројектом руководи музејска саветница Весна Микелић.

1. 2. Конзервација и заштита фонда

Превентивна конзервација обухватила је следеће активности:

- Контролу стања збирки у депоима, првенствено у објектима унутар музејског комплекса, за ове потребе су купљена три бесконтактна логера и постављена у депо Оружја и два у изложбеном делу Куће цвећа;
- Праћење амбијенталних услова (климатски параметри t и RH) у депоима, на основним поставкама „Умро је друг Тито” у Кући цвећа, „Музејска лабораторија” у Старом музеју и „Јежева кућица” у Музеју 25. мај, као и контролу биолошких фактора у депоима и изложбеним просторима, замену потрошних апсорбера као помоћи у регулисању климатских услова у депоима;
- Редовно годишње превентивно чишћење свих депоа у којима се чувају предмети;
- Редовну набавку потрошног материјала за конзерваторске радове, као и набавку заштитне опреме за запослене (маске, рукавице, алкохол, дезинфекциона средства);
- Припрему примопредајних картона и мониторинг приликом паковања предмета и њиховог враћања за потребе краткорочних позајмица;
- Куповину и постављање заштитног стаклана столу у Спомен соби;
- Преглед позајмљених предмета и услова у којима се они излажу за потребе обнове уговора о дугорочним позајмицама (УЗЗПРО, Ветеринарски факултет, Природњачки музеј,

Војни музеј, Музеј аутомобила, Војна гимназија, Канцеларија за сарадњу са Кином и Русијом);

- Србислав Стојшић и Томислав Матовић ангажовани су да ураде проверу функционалности, превентивну конзервацију и смештај ловачког оружја Ј.Б. Тита;
- За чување и складиштење предмета у депоима набављена је одговарајућа потребна опрема: бескиселинске и пластичне кутије за амбалажирање етнографског материјала, картонске кутије различитих димензија, картонске хилзне са поклопцем различитих димензија за амбалажирање штафета, средстава за чишћење пластике, папир за увијање, омотнице и специјализоване фасцикле, текстилна метража у ролни – памук, американ платно, фланел, лепкови, воскови за политирање дрвених површина, вешалице за слике, конци, траке, силиконска маса за одливке, четке, ситни метални делови за макете, подлога за сечење, ситан алат за рад, клубучене фолије и остали потрошни материјал;

Куративна конзервација обухватила је:

- У конзерваторској лабораторији Музеја Југославије урађени су конзерваторско-рестаураторски третмани на 47 предмета из Збирки Музеја Југославије, као и њихово амбалажирање, фотографисање и смештај у одговарајуће депое;
- У просторијама Музеја Југославије конзерватори Народног музеја Кристина Хорјак и Зоран Пекић урадили су конзервацију 6 уметничких дела (5 слика и 1 цртеж) за изложбу „Јежева кућица – Измишљање бољег света“;
- Скулптура Краљице Марије Карађорђевић предата је на конзервацију Ристи Мухићу, конзерватору Народног музеја;
- Макета брода „Крајина“ предата је на конзервацију макетарској радионици „Панонија“;
- Враћено је 23 предмета од папира датих на конзервацију Архиву СПЦ.

1. 3. Документација и дигитализација грађе

Дигитализација музејског фонда реализована је у непрекидном трајању од јануара до краја децембра 2023. године. **Дигитализација музејских предмета**, која се ослања на музејску инфраструктуру, настављена је у оквиру фотографских збирки и легата које воде кустоси Музеја. У овом процесу ради се фотографисање негатива на репро-столу, док се процес наставља развијањем снимака у Photoshop-у, подешавањем светлих и тамних тонова, подешавањем контраста, основним ретушем нечистоћа, кроповањем, као и колорним уједначавањем серије фотографија. У току године фотографисано је на репро-столу око 10.000 негатива и слајдова, процес развијања урађен је за 637 фотографских филмова, а обрађено је и дигитално рестаурирано 14.111 архивских фотографија. Сви негативи који су фотографисани на репро-столу су инвентарисани и упаковани у адекватну архивску амбалажу. Дигитализација обухвата и документарну обраду снимака (метаподатке који се односе на место и време снимања, аутора, теме, контекст настанка и личности на фотографијама), што је рађено упоредо са процесом снимања у различитим фотографским збиркама и што ће бити видљиво у оквиру базе фотографија

Визуелни архив Југославије.Различитим нивоима обраде обухваћено је око 10.000 фотографија у току године.

У оквиру рада на припремама изложби дигитално је рестаурирано 108 фотографија, док је у оквиру реализације издавачке делатности Музеја дигитално рестаурирано укупно 57 фотографија. Поред тога, дигитално је рестаурирано и припремљено за објаву на друштвеним мрежама Музеја 266 фотографија.

Унапређење и одржавање инфраструктуре за дигитализацију настављено је набављањем опреме за дигитализацију (графичка табла са оловком за обраду фотографија, фото-апарат, расвета, логери за температуру и влагу и рачунари). Набављене су и фото-кутије, омотнице, картице и други материјал неопходан за смештај, обележавање и одговарајуће чување негатива и фотографија према прописаним стандардима.

За потребе **примарне документације**, ангажован је професионални фотограф који је фотографисао музејске предмете. Испоручио је музејској документацији црно-беле негативе предмета (формат 6х6 цм), колор снимке предмета у високој резолуцији и црно-беле контакт копије предмета. Сваки предмет је фотографисан онолико детаљно колико захтева његов значај, угроженост и израда. За потребе даље употребе колор снимака, фотограф је ангажован и на компјутерској обради изабраних снимака, у складу са препорукама. На овај начин, укупно су дигитализована 55 музејска предмета, број додатних колор снимака предмета је 160, док је компјутерски дигитално обрађено 178 снимака. За потребе дигитализације Збирке поклона – етнологија, поред фотографисања предмета и обраде снимака, снимљен је материјал за кратак видео о предметима из те збирке. За потребе дигитализације Збирке поклона – минерали је идентификовано, детерминисано и дигитално фотографисано 32 инвентарске јединице. Обраду и фотографисање обавио је кустос Природњачког музеја у Београду др Александар Луковић. Ангажовани су и професионални фотографи за фотографисање изложбених поставки и музејског комплекса за потребе документације и комуникације.

Ангажоване су две сараднице на пословима дигитализације, стручној обради фотографија и уносу података у веб-базу. Једна од сарадница била је ангажована у периоду од 01.03 до 30.06.2023, с тим што је након тога променила статус. У овом периоду оне су биле ангажоване на дигитализацији предмета из Збирке штампаног материјала (МРННЈ) и Збирке докумената и рукописа (МЈ), као и на обради фотографија из Фото-архива ЈБТ.

Набављена је улазна књига и започет је унос података за предмете који се налазе у Музеју Југославије. Такође, набављене су инвентарне књиге за нове збирке Музеја.

Настављена је континуирана обрада музејских предмета у ЈИС бази. Ове године кустоси су обрадили укупно 1815 предмета.

Током 2023. Донета су **решења о утврђивању културних добара** за укупно 345 предмета, односно за Нумизматичку збирку статус културног добра добило је 138 предмета, из Збирке Фото-

репортажа Тањуга 1944-47. статус културног добра добило је 200 фотографија и из Збирке поклона-ликовне уметности за културно добро проглашено је 6 слика.

За потребе **Архиве усмених сведочанстава** (АУСМЈ) снимљено је 8 видео-интервјуа, укупног трајања 380 минута, а транскрибовано је четири. Саговорници су бирани у складу са тематским и старосним критеријумима, као и према релевантности њихових животних прича за југословенско наслеђе. За потребе изложбе „Гастарбајтерске приче: *С оне стране Пливе*” монтиран је 21 кратак видео за друштвене мреже и 96 минута титлованих интервјуа за поставку. Ангажоване су фирме које су овај материјал монтирале и титловале.

У току године, а у складу са вишегодишњим планом вршења **ревизије музејског фонда**, завршена је ревизија Збирке поклона – фото албума, слајдова и урамљених фотографија.

Према истом плану, радило се на ревизији следећих збирки:

- Збирка поклона – етнологија (МЦ ЈБТ);
- Збирка поклона – варија (МЦ ЈБТ);
- Збирка докумената и рукописа (МРННЈ).

1. 4. Стручна библиотека

Према приоритету стања, покренута је конзервација и рестаурација 27 јединица некњижне грађе, односно музејских предмета (географске карте, плакати, леци, писма) у Архиву Српске Православне Цркве. Настављен је рад на обради фонда у систему COBISS. Унети су библиографски подаци о 442 јединице библиотечко-информационе грађе и извора Музеја Југославије преузимањем библиографских записа из узајамне у локалну базу података и додавањем нових поља 996 у базу COBIB.SR.

У оквиру рада са корисницима, припремљене су и дате на коришћење публикације и пружене информације о библиотечко-информационој грађи Музеја Југославије. Корисници Библиотеке и библиотечких услуга били су запослени и сарадници Музеја (8) и спољни сарадници (1). На Сајму књига у Новом Саду, који је одржан у периоду од 7. до 13. марта 2023. године, изложено је 11 публикација Музеја.

Фонд Стручне библиотеке је допуњен, према потребама кустоса и смештајним капацитетима, за укупно 62 јединице библиотечко-информационе грађе и извора кроз куповину, поклоне и размену публикација. Купљено је 10 нових публикација.

За рад у библиотеци набављена је нова опрема: 1 десктоп рачунар, 1 лаптоп рачунар, 1 скенер, 1 штампач, 3 фиокара за чување документације и 2 полице за смештај књига. У просторији Музеја 25. мај, где је предвиђен смештај фонда Библиотеке Музеја, започета је израда 24 полице и 1 ормара у којима ће бити смештен књижни фонд.

За потребе књижевно-трибинског програма *Читаоница у Музеју* набављене су 2 полице за читалачки кутак који је намењен посетиоцима Музеја и који обухвата 49 публикација савремених издавачких кућа (Геопоетика, Clio, Архипелаг, Контраст издаваштво, No rules, Evoluta, Arete и Ренде).

1. 5. Рад са корисницима збирки

Музеј Југославије је у оквиру повећања отворености и транспарентности свог рада током 2023. године одржавао **добру међуинституционалну сарадњу**, као и **сарадњу са истраживачима и корисницима збирки** којима пружа услуге. Најбројнији захтеви упућени су за истраживање и коришћење грађе из фотографских колекција, али и за фотографисање или позајмљивање предмета из других збирки.

За потребе различитих изложби **фотографије из фонда Музеја Југославије** користили су: Архив Југославије, Музеј савремене уметности у Београду, Хисторијски музеј БиХ, Градски музеј у Инголштаду, Међународни графички ликовни центар у Љубљани, Фондација Канал у Мадриду, Покрајински музеј ПтујОрмож и Културно-информативни центар у Загребу.

Објављивање фотографија у публикацијама одобрено је следећим корисницима: Срђан Цветковић (Институт за савремену историју), Бојан Димитријевић (Институт за савремену историју), Сања Хорватинчић (Институт за повијест уметности у Загребу), Гал Кирн (Институт за културна истраживања у Берлину), Драгана Модрић (Галерија „Сикирица” Сињ), Ивана Полић (Универзитет Калифорније, САД), Бојан Линдиц (Стискарна у Љубљани), Олга Тулуми (Бард Колец, САД), Јована Караулић (Факултет драмских уметности у Београду), Велибор Џомић и Патриција Почанић (Филозофски факултет у Загребу), Катарија Гец (Универзитет у Гдањску), Дарко Периша (Хрватско католичко свеучилиште у Загребу), Сашо Додевски (независни истраживач, Скопље), Борис Томанић (Институт за савремену историју), Светко Ковач и Лука Филипковић (Институт за савремену историју), Марко Зубак (Хрватски институт за повијест у Загребу), компанија АИМ Београд, Алексеј Тимофејев (Филозофски факултет у Београду), Ана Ракић (Галерија ликовне уметности поклон збирка Рајка Мамузића), Немања Радоњић (Филозофски факултет у Београду), Маја Ђилас (архитекта), Миодраг Муштерић (Институт Влатаком), издавачка кућа Лагуна, Матеуш Сокулски (Институт националног памћења, одељење у Катовицама), Дејан Воргић (Народни музеј у Зрењанину), Тадеуш Чекалски (Историјски институт Јагелонског универзитета у Кракову), Срђан Ристић и Милан Гулић (Институт за савремену историју) и Александар Милетић (Институт за новију историју Србије). За **потребе продукције уметничког рада** одобрено је коришћење фотографија уметнику Вуку Ћосићу.

У више наврата **за потребе продукције документарног програма** фотографије су уступане Радио телевизији Србије, а користили су их и UP&UP продукција, Зета филм, Квентон Милер (независни редитељ), Продукција Ал Џазира Балкан, Продукција Sense.

Часописи и електронски медији који су користили фотографије из фонда Музеја Југославије: *24 сата Хрватска, ВВС Србија, Нови магазин, Недељник, Политика.*

У више наврата фотографије су уступане Министарству спољних послова и Министарству културе за потребе протоколарних поклона.

Више истраживача и научника користило је фотографије из фонда Музеја Југославије за потребе научних презентација: Џеси Бел (Северозападни универзитет, САД), Радина Вучетић (Филозофски факултет у Београду), Жељана Тунић (Универзитет у Халеу).

Фотографије три предмета из Историјско-меморијалне збирке МРННЈ уступљене су за потребе онлајн визуелног архива пројекта “War&Fun: Reconceptualizing Warfare and Its Experience” који води Кристијан Микелсен, Институт из Бергена, Норвешка.

Репродукција слике Крсте Хегедушића *Бој код Стубице 1573.* уступљена је за потребе велике изложбе на тему 450. годишњице велике Сељачке буне под називом „Упор/Буна/Револт 1573–2023” у Галерији Божицара Јакца у Костањевици на Крки, Словенија, као и колеги Ивану Кокези, кустосу Хрватског повијесног музаја, за потребе репродуковања у часопису *Перистил* у издању Друштва повјесничара умјетности Хрватске.

Галерији слика „Сава Шумановић” у Шиду уступљене су репродукције дела Саве Шумановића *Крај језера* и *Мост на Шидини (Багремови крај потока)* за потребе репродуковања у каталогу изложбе „Савршени парови – цртежи и слике Саве Шумановића”.

Репродукција *Скице за споменик стрељанима – Позив на устанак у Бјеловару*, аутора Војина Бакића, уступљена је за насловну страну публикације *Социјализам и његови непријатељи* у издању Мостарта.

Репродукција дела Влаха Буковца *Атињанка код тоалете / Последњи ретушиз 1889.* године уступљена је за коришћење у књизи *Хрватско сликарство симболизма и сецесије* ауторке др Петре Вугринић, историчарке уметности и кустоскиње у Галерији Кловићеви двори.

Репродукција *портрета Ивана Гундулића* из 1891. године, рад Отона Ивековића, уступљена је за израду дигиталног принта за Основну школу „Иван Гундулић” у Новом Саду.

Репродукција дела Сретена Стојановића *Фонтана* из 1932. године уступљена је Српској књижевној задрузи за публикацију *Књига о Сретену Стојановићу*.

Ивана Ханачек је истраживала ликовни фонд Музеја Југославије за потребе израде своје докторске дисертације *Социјално ангажирана умјетност у Хрватској између 1929. и 1952. године*.

Винко Ковач, докторанд постдипломских докторских студија Модерне и савремене хрватске историје у европском и светском контексту, са Филозофског факултета Свеучилишта у Загребу, истраживао је социјалистичке и друге симболе и знакове на Штафетама младости, Титовим штафетама и „локалним штафетама” у склопу институционалног пројекта *Хрватска хералдичка баштина и симболи моћи – извори, анализа, интерпретације*.

Остале збирке:

Предмети за излагање позајмљени су следећим установама:

Јавној медијској установи Радио телевизија Србије уступљена су четири културна добра из ликовне збирке ради излагања на изложби „Сутјеска – 80 година“, која је реализована у периоду од 19. септембра до 6. октобра 2023. године у Галерији РТС-а.

Центру за културну деконтаминацију позајмљено је дело *Народни херој Вера Јоцић* вајарке Виде Јоцић из фонда Музеја Југославије за потребе реализације изложбе „Радна жена“, која је одржана у периоду од 20. априла 2022. до 30. јуна 2023. године.

Факултету ликовних уметности у Београду позајмљено је дело Сретена Стојановића *Борбаза* потребе реализације изложбе поводом 125 година од његовог рођења, а која је одржана у Галерији ФЛУ од 16. до 30. новембра 2023. године.

Европском центру за културу и дебату позајмљено је пет предмета за потребе реализације изложбе „Лавиринт деведесетих“ у Културном центру ГРАД од 14. јуна до 15. септембра 2023. године.

Музеју жртава геноцида позајмљено је осам предмета за потребе реализације изложбе „Пређутани злочин: зверства албанских квислинга над Србима и Јеврејима на Косову и Метохији у Другом светском рату“ у Народном музеју у Крушевцу, која је одржана од 1. до 25. марта 2023. године.

Са неколико институција у Србији постоје уговори о позајмици експоната и мобилијара, који се обнављају сваке или сваке друге године. Те установе су: Министарство културе Републике Србије, Управа за заједничке послове републичких органа, Војни музеј, Музеј науке и технике, РЕМБАС, Војна гимназија, Војна установа „Карађорђево“, Музеј аутомобила, Архив Југославије, Канцеларија Националног савета за координацију сарадње са Руском Федерацијом и НР Кином и БИА.

1. 6. Аквизиције

- Потписан је Уговор о поклону којим је предвиђено формирање колекције Милана Симића у Музеју Југославије. Колекцију ће чинити опус овог фотографа настао у току ангажмана у листу *Младост*, али и његов опус који се односи на рад на филму и у туризму. До сада је преузета грађа која се односи на рад у листу *Младост*.
- Од Бранка Богдановића из Београда откупљено је више музејских предмета (пет ставки у првој набавци, шест ставки у другој набавци).
- Од Дејана Крагића из Сремске Каменице откупљена је разна музејска грађа (четрдесет ставки у првој набавци, три ставке у другој набавци).
- Од Милоша Јуришића из Београда откупљена је већа количина фотографија, разгледница и фотографских негатива, груписаних у пет лотова.

- Од Љубе Маринчића из Београда откупљено је више публикација и фото-албума (осам ставки).
- Од уметника Мрђана Бајића откупљени су сегменти његовог рада *Yugotizej*.
- Од уметника Владимира Бјеличића откупљен је видео-рад *Плодна земља*.
- Од уметнице Милице Ракић откупљен је експериментални филм *Црвена, да те нема, требало би те измислити*.
- Од уметничког дуа Доплгенгер откупљен је видео-рад *Из камена испред нас, исходишта*.
- Посредством аукцијске куће Bertolami Fine Art из Рима откупљен је изузетно вредан предмет – *Супијера*, поклон краљу Петру II Карађорђевићу од прве радионице за уметничко стакло и керамику „Милан Станишић и синови“.



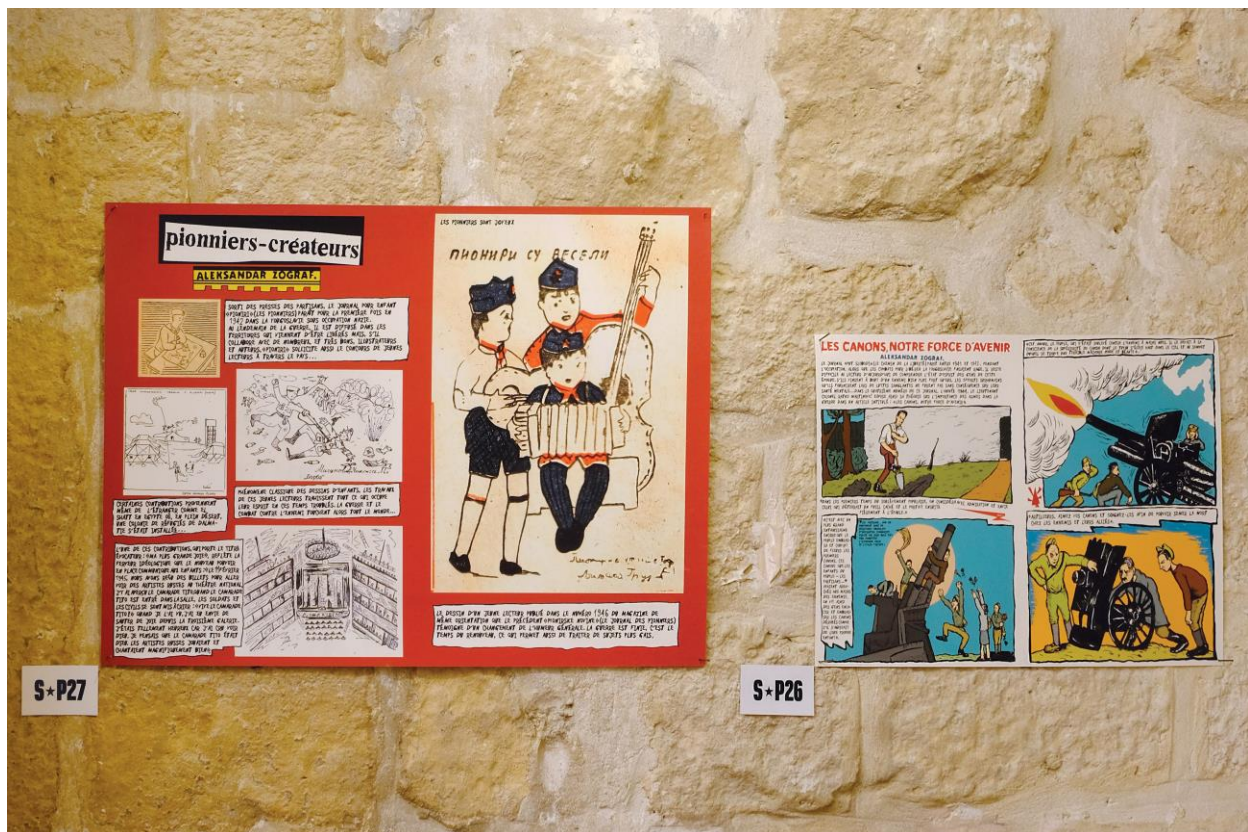
- Од Драгослава Пајића из Београда на поклон је добијен разноврстан материјал о соколском покрету у Југославији: 8 докумената, 2 фотографије, 22 значке, као и 3 медаље са прославе 25 година ослобођења Јужне Србије и медаља/плакета са кошаркашких балканских игара 1948. године.
- Од Едите Черге Вучковић из Београда на поклон је добијено више предмета: кутија са новогодишњим украсима из 50-их година 20. века, фото-апарат Зенит, урамљена Одлука о кућном реду у стамбеним зградама, као и више карата, атласа и публикација из периода Краљевине Југославије.
- Од Бранка Микелића из Београда на поклон је добијен пиштољ „Broving“ и револвер „Colt38“, који су припадали његовом оцу пуковнику Драгомиру Микелићу, личном пратиоцу Ј.Б. Тита.

- Од Бранке Павловић из Београда на поклон је добијен пиштољ „Browning herstal” и неколико докумената који су припадали њеном оцу Недељку П. Караичићу, првоборцу НОР-а и друштвено-политичком раднику након Другог светског рата.
- Од Владимира Бојанића из Новог Сада на поклон је добијен сет производа Дуванске индустрије Зрењанин из 70-их година 20. века – неотворена паковања цигара, цигарилоса, дувана за пушење и дувана за лулу.
- Од Предрага Роловића из Београда на поклон је добијен пиштољ „Beretta mod.70”, који је припадао његовом оцу Владимиру Роловићу, првоборцу НОР-а и југословенском дипломати који је убијен у атентату у Стокхолму 15. априла 1971. године.
- Једна штафета стигла је 25. маја.
- Настављено је са формирањем Легата Стевана Крагујевића. У два наврата преузета је грађа која чини овај легат: фотографије, документација и публикације.

2. Програми

2. 1. Изложбе реализоване у продукцији Музеја Југославије

Изложба: „Речи у рату или о (не)могућностима сведочења“ (16. март–1. април 2023)



Музеј Југославије, у сарадњи са стрип аутором Сашом Ракезићем алиас Александром Зографом, реализовао је изложбу „Речи у рату или о (не)могућностима сведочења“, која је приређена у

Културном центру Србије у Паризу. Изложба је довела у везу две групе артефаката које са потпуно различитих позиција говоре о сингуларним искуствима појединаца у Југославији током Другог светског рата. Концепт је проистекао из збирке Зографових стрипова *Приче из Другог рата*, коју је Музеј публиковао у сарадњи са издавачком кућом Porbooks 2022. године. Од укупно тридесет за потребе изложбе издвојено је десет наслова који посредно сведоче о различитим праксама писања, те на тај начин пружају увид у језичке артикулације поменутих искустава, забележених искључиво усред ратних година.

Сходно „извору“ на који се Зограф ослања, односно „језичкој форми“ коју производе главни актери и која чини окосницу „приче“, стрипови су груписани у три проблемске целине. Прва укључује интимне записе у форми писама и ратних дневника, друга целина уводи значајне примере писаног уметничког стваралаштва, док у трећој групи Зограф преузима партизанска политичко-пропагандна издања. Непосредно се надовезујући на ове три целине, на изложби су приказани и наменски одабрани предмети из збирке Музеја Југославије. Пружајући увид у поменуте праксе писања – како кроз покушаје појединаца да симболизују трауматична искуства живота у логору или под окупацијом (писма, дневници и писано уметничко стваралаштво), тако и кроз настојања организованих група партизана да путем дистрибуције пропагандних чланака, говора и парола мобилишу борце и шире политички отпор (новински листови, леци и партизански буквари) – изложба је имала за циљ не само да подстакне мишљење о функцији и домету језика као средства артикулације различитих искустава рата већ и о његовој перформативној снази да „одсутно учини присутним“, те да накнадно омогући да се ова искуства пренесу посебно на оне који их нису доживели. Под којим условима је тај трансфер могућ, у којој мери и у којој форми и, коначно, која је улога уметности и музеја у преносу тих искустава? – питања су око којих је организована ова изложба.

Ауторка изложбе и уредница публикације је Симона Огњановић, кустоскиња Музеја, док је уметник-излагач Александар Зограф. Стручне сараднице на припреми изложбе: Веселинка Кастратовић Ристић, Весна Мирковић, Ана Панић, Јована Перишић и Душица Стојановић. Графичко обликовање и дизајн изложбене поставке урадио је Мане Радмановић.

Изложба: „*Јежева кућица – Измишљање бољег света*“ (2. децембар 2023–30. април 2024)



Полазећи од иконичног статуса који *Јежева кућица* има у колективном памћењу и турбулентне историје односа према овој поеми и њеном писцу, креирана је изложба која је имала за циљ да покрене дијалог о заједничком нематеријалном културном наслеђу и његовим потенцијалима како бисмо преиспитали своје идентитете данас, истовремено отварајући питања о значају дома, односа према блиској прошлости, заједницама којима припадамо, ксенофобији, сећању, носталгији, менталном здрављу...

Изложба је креирана кроз партиципативни процес, заједно са децом и одраслима којима је ова прича важан део сећања на детињство. Поред истраживања архивске и музејске грађе, реализовани су интервјуи са онима који су се бавили овом причом и југословенским наслеђем или им „*Јежева кућица*“ лично много значи. Важан део процеса рада базирао се на активном учешћу заједнице у осмишљавању изложбе, пре свега деце из целог региона у оквиру радионица које су дале смернице за конципирање ове поставке, њене архитектуре и дизајна.

Изложба се састоји из две целине: прва је посвећена *Јежевој кућици* и осмишљена као својеврсна фикција, реализована је у сарадњи са децом узраста од пет до десет година из Београда, Загреба и Сарајева и са студенткињама сценографије на Факултету примењених уметности Београдског универзитета. На основу њихових идеја и цртежа овај део поставке је даље обликован кроз дијалог са бројним сарадницима. Резултат је интерактивни простор који представља полигон за игру и активирање маште, али и оквир за рефлексију и међугенерациске сусрете и размену. Друга целина изложбе бави се животом Бранка Ћопића и има превасходно документарни карактер. Чини је трослојна хронологија која представља важне тачке из Ћопићеве биографије, затим сведени избор догађаја из историје Југославије, а као најважнија издваја се линија цитата из Ћопићевих дела и интервјуа који омогућавају да чујемо његов глас и директан су коментар на наведене догађаје. У овом простору је и аудио разговор са терапеуткињом Аном Божанић Ђукановић посвећен менталном здрављу.

Поред предмета из колекције Музеја Југославије, највећи део предмета позајмљен је из Српске академије наука и уметности и Задужбине Бранка Ћопића, а изложба пружа и увид у богату архиву

интервјуа са бројним саговорницима различитих сензибилитета, усмерења и генерација који су снимани током припреме овог пројекта. Интегрални део поставке је и звучна инсталација сачињена од колажа звукова природе, архивског материјала из Радио Београда, радио драме *Јежева кућица*, итд.

Током процеса припреме остварена је сарадња са Факултетом примењених уметности, Хисторијским музејем БиХ у Сарајеву, Етнографским музејем из Загреба, Архивом Радио Београда, Градском организацијом Глувих, КУД-ом Глувих „Радивој Поповић” и Студијама дизајна Архитектонског факултета у Загребу, као и са бројним позориштима за децу и младе из региона.

Ауторски тим изложбе, поред кустоскиња Музеја Мирјане Славковић и Саре Сопић, чине и ликовни уметник и сценограф Сениша Илић, архитектица Зорица Чивљак Весић, дизајнер звука Бојан Паликућа, графичка дизајнерка Јана Вуковић, и уметнички колектив Каркатаг који је израдио поставку и координатор пројекта Душан Јевтић.

Током децембра месеца 2023. године поставку је обишло 7800 посетилаца.

Изложба: „Гастарбајтерске приче: *С оне стране Пливе*” (13. јун–9. септембар 2023)



Изложба „Гастарбајтерске приче: *С оне стране Пливе*” реализована је у сарадњи са Хисторијским музејем Босне и Херцеговине поводом гостовања ове поставке у Сарајеву.

Изложба о југословенским радницима на привременом раду у иностранству „Југо, моја Југо – гастарбајтерске приче” један је од стратешки важних дугорочних пројеката које је реализовао Музеј Југославије. Изложба је обрадила један запостављени сегмент друштвене историје, па су у првом плану били гласови самих радника, а тек затим и интелектуалаца и тумача. С обзиром на то да су радници одлазили на „привремени рад у иностранство” из различитих крајева Југославије, а истраживање је у периоду 2014–2016. обављено само у Србији, планирано је да се анимирају људи локално, у различитим срединама, кроз сарадњу и партнерства са институцијама, организацијама и појединцима из региона.

Нова фаза пројекта о југословенским радницима на привременом раду у иностранству – „Гастарбајтерске приче: *С оне стране Пливе*” започета је 2022. године истраживањем у Босни и Херцеговини спроведеним у сарадњи са Хисторијским музејем Босне и Херцеговине у Сарајеву. Прикупљени предмети и снимљени интервјуи из Србије допуњени су онима из Босне и Херцеговине који су обухватили 3 теренска и архивска истраживања. Кустоси и сарадници ХМБИХ и МЈ истраживали су у Сарајеву и околини, Кисељаку, Добоју и околини, Коњицу, Мостару и околини и Требињу. Поводом овог гостовања изложба је концептуално и архитектонски модификована – израђена је расклопива сценографија чији елементи су адаптивни, од лаких материјала и погодни за путовање.

Ауторка изложбе је Александра Момчиловић Јовановић, виша кустоскиња Музеја Југославије, а стручни сарадници у припреми и реализацији изложбе су Љубица Влаховић, Елма Хоџић, Небојша Мићић, Недим Пустахија, Божана Ђузеловић и Душан Јевтић. Визуелни идентитет осмислио је Никола Кораћ, док је дизајн поставке урадио Спринг студио из Београда.

Укупни број посетилаца на изложби био је 3000 људи.

2. 2. Остали програми Музеја Југославије

Изложбе у припреми

Изложба радног назива „**Политички графити**”

Пројекат је део ширег истраживања културе постјугословенског колективног сећања у контексту постсоцијалистичких идеологија и урбаних (пот)култура. Циљ пројекта је да преиспита како се сећања на другу Југославију и њене политичке лидере, као и на социјализам и партизански отпор, реартикулишу кроз дискурс графита са политичким садржајем у периоду након дезинтеграције СФРЈ.

Како је изложба планирана за 2023. и померена за 2024. годину због реконструкције зграде Музеја 25. мај, одлучено је да се током 2023. реализује зборник који ће укључити проблемске

текстове интернационалне групе сарадника (из некадашњих југословенских република) на тему графита. Реализација зборника стручних текстова о политичким графитима има за циљ да створи теоријску и стручну платформу за концептуализацију планиране изложбе. У том смислу, уреднички су предвиђене проблемске целине: историјска перспектива наслеђа политичких графита кроз интерпретацију примера ове праксе из социјалистичког периода; питање функције политичких графита у савременом тренутку, и то у контексту тзв. „меморизације прошлости“ и/или критике актуелне друштвено-политичке стварности; анализа визуелног и/или дискурзивног аспекта политичких графита; питање њиховог архивирања и музеализације, као и последице њихове институционализације.

Прикупљање текстова и уређивање планиране публикације започето је још током 2022. године у сарадњи са коаутором пројекта Митјом Великоњом, културологом из Словеније и аутором књиге *Политички графити*, а настављено је и током 2023, када су урађени интервјуи са истраживачима и уметницима који се у својој пракси дотичу овог питања. До краја 2023. године написани су, лекторисани и преведени текстови следећих аутора: Грегор Булц – *„Доле црвена буржоазија!“ Баштињење југословенских писаних политичких графита*; Вјеран Павлаковић – *Хрватски графити као места сећања*; Ерик Ушић – *Зидови памте - Графити из Другог свјетског рата у Истри*; Невена Шкрбић Алемпијевић – *Титографити: политике памћења, пријепор, отпор*; Хелена Конда – *Триглав, липов лист и свастика: симболи графита словеначког осамостаљења*; Јасмин Хасановић – *Када медиј није порука: (не)присутност Југославије на зидовима Сарајева*. Такође урађени су, лекторисани и преведени интервјуи са: Немањом Цвијановићем о уметничком раду који је укључивао конзервацију графита у Ријеци из времена након Другог светског рата; затим са Борисом Цвјетановићем о фото-серији *Мрље* у оквиру које бележи „цензуру“ политичких графита коју је осамдесетих година 20. века спроводила актуелна власт; Игором Безиноввићем и Аном Јурчић о иницијативи мапирања ријечких графита и креирању дигиталне платформе на којој ће они бити доступни; Игором Грубићем о изведеним уметничким интервенцијама у јавном простору деведесетих година 20. века током којих је преозначавао графите са националистичким и фашистичким порукама.

За потребе припреме изложбе о „Политичким графитима“ преузета је серија фотографија из архиве Бориса Цвјетановића, која документује цензорске интервенције власти непожељних политичких графита у Хрватској током осамдесетих и деведесетих година 20. века.

Пројектом руководе Марија Ђорговић и Симона Огњановић, кустоскиње Музеја Југославије.

Изложба радног назива **„Прве даме Југославије“**

У току 2023. године спроведена су истраживања и направљен је концепт изложбе „Прве даме Југославије“ која ће имати за циљ да представи краљицу Марију Карађорђевић и Јованку Броз кроз перспективу две кључне женске особе у јавном дискурсу две Југославије (краљевине и социјалистичке државе) и покаже како се и да ли се улога прве даме мењала са женском еманципацијом и променом друштвеног система. Утврђене су кључне тачке у животима ове две

жене чијим поређењем се жели показати који су идеали били наметани женама у једном, а који у другом периоду постојања Југославије.

Током 2023. године конципиране су целине изложбе и пратеће публикације. Изложба неће бити хронолошка, већ ће посетиоци моћи феноменолошки да прате животне циклусе ове две жене и уоче шта се променило и какве су биле политике репрезентације краљице Марије, а какве Јованке Броз, као и у којим правцима су ишле митологизације обе. Символички крај је 2013. година у којој се посмртни остаци краљице Марије преносе у Србију, а Јованка Броз умире и након више деценија изолације поново долази у фокус јавности сахрањом у Кући цвећа са државним почастима. Циљ је да се покаже да, иако потпуно различитог порекла и стартне позиције, две једине прве даме Југославије имају и много подударња и донекле сличну судбину. Кроз живот жена југословенских владара биће представљени континуитети државности, али и нужни опозити. У фокусу ће бити значај жене у владарској култури Југославије, чиме ћемо отворити простор за дискусију о актуелним темама женске еманципације и данашњој позицији жена у политици и високим државним круговима, што ће бити тема пратећих и говорних програма изложбе.

Контактирани су институционални партнери (Фонд Краљевски двор, Задужбина краља Петра I, Музеј примењене уметности, Историјски музеј Србије, Архив Југославије, Државни архив Србије, Војни музеј, Народна библиотека Србије, Галерија Матице српске, Матица српска и Национални музеј Пелеш у Румунији), као и сарадници на изложби (др Ивана Пантелић, Стефан Жарић, Никола Ивановић, Маја Арчабић и Урош Парезановић). Стефан Жарић је написао текст за каталог под називом *Дамин гамбит: „разоквиривање“ модне иконе*, а Никола Ивановић текст *Краљевско плава. Портрет као топографија две жене и две епохе*. Др Ивана Пантелић је извршила рецензију оба текста.

Извршена је конзервација и рестаурација бисте Марије Карађорђевић вајара Стаменка Ђурђевића и конзервација и рестаурација макета бродова „Крајина“ и „Нехру“. Завршено је снимање интервјуа са престолонаследником Александром Карађорђевићем, унуком краљице Марије Карађорђевић. Урађена је и виртуелна реконструкција виле „Бор“ у којој је Јованка Броз као удовица Јосипа Броза живела више од тридесет година. Набављени су потребни материјали за израду реплика неколико одевних предмета краљице Марије Карађорђевић и за рестаурацију одевних предмета Јованке Броз.

Пројектом руководе Веселинка Кастратовић Ристић и Ана Панић, музејске саветнице Музеја Југославије.

2. 3. Рад на основној поставци

Изложба „Музејска лабораторија“



Пројекат „Музејска лабораторија“ рефлектује рад на сталној поставци Музеја Југославије. Полазећи од музејског фонда као главног извора за истраживање друштвених појава и историјских тренутака важних за разумевање искуства живота у Југославији, ова изложба преиспитује југословенско наслеђе и саму институцију Музеја. Осим кустоса, у *лабораторију* су укључени и други стручњаци, различите заједнице, као и публика, док су уметничке интервенције на поставци део праксе заједничког промишљања југословенског наслеђа са актерима локалне уметничке сцене коју Музеј континуирано афирмише.

Рад у оквиру овог пројекта у 2023. години подразумевао је истраживање колекције Музеја и рефлексије различитих актера у циљу додатне артикулације југословенског наслеђа и садржаја на поставци, као и медијацију изложбе у контексту преиспитивања југословенског наслеђа кроз дискурзивне, едукативне и анимационе програме, као и додатно снимање и монтажу видео-материјала. У оквиру континуиране заштите експоната на поставци, урађени су репринти предмета из Збирке докумената и рукописа.

У току године рађено је на оспособљавању и осмишљавању звучног система у Старом музеју. Идеја је била да се кроз звучне инсталације у свим изложбеним просторима превазиђе подела на фондове две установе, односно да се кроз звук генерише нешто што изложбеном простору и

фондовима недостаје, а људи афективно, емпиријски осећају као југословенско искуство. Као окосница је узета Архива усмених сведочанстава МЈ, као нит која би требало да повеже све сале, док би рефлексије, ехо и амбијент те окоснице требало да буду подржани осталим звучним изворима који се повезују са предметима или тематским целинама на поставци. С тим у вези, у сарадњи са инжењером звука, направљена је и анкета која је имала за циљ да преиспита афективни и асоцијативни доживљај сталне поставке, а чији резултати би требало да допринесу „бојењу”, односно „компоновању” звучне инсталације. Креирање звучне инсталације подразумевало је и дигитализацију аналогних аудио извора из самог фонда Музеја југославије као имплементацију новог система озвучења у Старом музеју. Ради унапређења „Музејске лабораторије” и имплементације грађе из архиве усмених сведочанстава на поставци у виду звучне инсталације организована је и посета конференцији „Атипични интерпретативни алати у музеју: музика, плес, театар, покрет” у организацији ИКОМ Србија.

У току 2023. године реализовано је и неколико сарадњи са савременим уметницима.

У контексту иницијалног истраживања кинематографске музејске збирке, Музеј је окупио ауторски тим који чине уметнички дуо Доплгенгер (Исидора Илић и Бошко Простран) и академски истраживачи Сима Кокотовић и Тамара Вуков, који се из различитих перспектива баве покретним сликама и теоријом филма. У фокусу истраживања биле су филмске везе које су југословенски филмашаи остварили са колегама, како из савезничких земаља током Другог светског рата у периоду револуције тако и са филмским институцијама из земаља Африке и Азије кроз пројекат несврставања. Један од основних циљева ауторки и аутора био је да открију како се данас овај филмски материјал може активирати, те како се може успоставити дијалог са савременим уметничким праксама и публиком. У овој фази прегледани су селективани материјали из музејског фонда који се чувају у Музеју југословенске кинотеке и који су за ову прилику дигитализовани, затим материјали из архиве РТС-а који су такође за потребе овог пројекта технички обрађени, два филма из фонда Филмских новости, као и бројна архивска грађа из Архива Југославије, Музеја југословенске кинотеке и бројних издања периодике. У првој фази пројекта организован је јавни догађај на којем су приказани одабрани дигитализовани материјали и филмови, а све то је пратио разговор о процесу истраживања осмишљен као својеврсно „отпакивање архиве” и успостављање основних епистемолошких дилема које је упознавање са материјалима покренуло.

Уметник и кустос Владимир Бјеличић реализовао је перформанс „Плодна земља”, уз специјално учешће уметнице Милице Ракић. Узимајући у обзир збирке које Музеј баштини, као и флору која га непосредно окружује и у коју је интегрисан, уметник/кустос креирао је спекулативни наратив у три слике како би проблематизовао сложена питања везана за разумевање животне средине и скренуо пажњу на незаобилазне идеолошке импликације тог појма у локалном контексту.

Поигравајући се форматом вођене туре, Бјеличић уводи фикционалне ликове и наративе делимично утемељене у општој и институционалној историји, притом осмишљавајући три засебне али међусобно повезане слике. Перформанс је изведен у Музеју Југославије 29. августа. Снимљен

је и видео-рад настао на основу снимка перформанса, који је откупљен за Збирку модерне и савремене уметности.

Ради остваривања међуинституционалне сарадње са различитим установама, током године је у оквиру пројекта реализовано више путовања у земљи и региону (Галерија Матице српске у Новом Саду, Музеј савремене уметности у Загребу, Музеј рударства у Бору и сл.). Током боравка у Сарајеву, који је организован поводом скидања изложбе о југословенским гастарбајтерима „Гастарбајтерске приче: *С оне стране Пливе*“, уприличено је неколико састанака на тему даљих сарадњи на теренским истраживањима, организацији сусрета и панел дускусија ради мапирања и развоја музеализације југословенског наслеђа.

Изложба „Умро је друг Тито“ у Кући цвећа

Изложба „Умро је друг Тито“ у Кући цвећа фигурира као основна поставка Музеја Југославије. Овом изложбом, која је постављена у мају 2021. године, наставља се промишљање тема које се преламају кроз личност Јосипа Броза Тита, као и улоге, значаја и симболике самог простора у којем се изложба налази. Она се бави непосредним реакцијама на смрт Јосипа Броза Тита која је изазвала драматичну кризу у југословенском друштву и угрозила друштвени поредак, који се никада није обновио него се урушио и након чега је уследио распад СФРЈ. У „друштвеној драми“ кроз коју је социјалистичка Југославија пролазила у тренутку Титове смрти посебно су издвојена три нивоа – први је званични, државни ниво, други је народни, фолклорни, а трећи је критички. Изложба је изведена у колажној форми како би омогућила посетиоцима да сопствена сећања и знања о Титовој смрти повежу са изложеним садржајима.

Током 2023. године сваког викенда организована су редовна стручна вођења кроз изложбу, док сама поставка није мењана.

2. 4. Рад са публиком

Лето у Музеју



Музеј Југославије је још 2017. године покренуо пројекат под називом „Лето у Музеју“ са идејом да га афирмише као место за дружење и забаву и привуче младу локалну публику која у најмањој мери посећује ову културну установу.

Програм у 2023. години започет је 22. јуна **концертом бенда Електрични оргазам**. Од „Пакет аранжмана“ до данас, Електрични оргазам је низао успешне албуме и заслужено је заузео место на врху лествице најутицајнијих новоталасних бендова на овим просторима. Култни статус и актуелност на савременој музичкој сцени чине Електрични оргазам важним сегментом југословенског наслеђа који се мора музеализовати. Програм је реализован у фонтани „Младост“ испред Музеја 25. мај, а присуствалао око 800 посетиоци и посетилаца. За овај догађај узета је у најам аудио опрема, покретни тоалети, ангажовани су фотограф и сниматељ.

Сезона у Парку скулптура званично је почела 29. јуна **матине журком** на којој је публика имала прилику да ужива у прелепом амбијенту, музици коју је пуштао МКДСЛ (Мама Каже Да Сам Леп), који се бави клупском ревитализацијом песама из југословенског периода. Догађају је присуствало 2100 посетилаца и посетилаца. За овај догађај узета је у најам аудио опрема, ангажовани су фотограф и сниматељ.

Програм „Лето у Музеју“ настављен је 27. јула новом **матине журком** у Парку скулптура, овај пут уз ди-џеја Саву Божовића. Овај уметник је београдској публици познат као велики љубитељ квалитетне соулфул музике, а пажњу је привукао својим аутентичним журкама на којима може да

се чује сваки музички жанр – од соула, фанка и репа, па до ех-Ју диско бисера. И за овај догађај узета је у најам аудио опрема, а присуствовало је око 700 посетилаца и посетитељки.

Уследила је **џез матине журка** 24. августа, реализована у сарадњи са независном продуцентском етикетом „Диском”. На овом јединственом догађају ексклузивно је први пут представљена обимна архива Музеја џеза Мише Блама у оквиру ди-џеј сета са несвакидашњом комбинацијом магнетофона и грамофона. У оквиру догађаја организована је и Берза грамофонских плоча на којој су се представили бројни локални љубитељи, колекционари и продавци винила. Како би догађај био реализован изнајмљена је аудио опрема, а посетило га је 700 људи.

Пројекат је завршен 8. септембра **Фестивалом Самит несврстаних** у музејском Парку скулптура. Привучени енергијом ове групе младих ентузијаста који спајају скејт и уметност, али и чињеницом да је име фестивала инспирисано важним сегментом југословенског наслеђа, тим Музеја препознао је важност угошћавања овог фестивала. Заједничким снагама желели смо да покажемо како музеји могу и морају бити простори слободе који дају подршку и видљивост иницијативама потеклим из локалне заједнице како би оваква синергија омогућила да музеј постане место које публика осећа као своје, које радо посећује и где се забавља. Догађај је посетило 300 људи, а да би био реализован узета је у закуп аудио опрема.

У току године, за потребе реализације програма, набављана је аудио и видео опрема.

Вођене туре

Пројекат је покренут са циљем да обезбеди основне информације посетиоцима о историјату музејског комплекса који је уско повезан са историјом саме Југославије. Двојезично вођење организује се на енглеском и на српском језику, у терминима када је посета највећа. Конципирано је у облику дијалога са учесницима туре, чиме се постиже аутентичност сваког вођења.

Пројекат вођених тура подразумева одржавање редовних бесплатних вођења кроз комплекс Музеја сваке суботе и недеље, на српском и енглеском језику, као и ванредних вођења која се одржавају на захтев посетилаца и која се наплаћују. Од 2016. године уведена је и могућност заказивања вођења у жељеном термину, а у току 2017. године образован је тим водича како би се најбоље одговорило на све веће захтеве публике за овим програмом. У 2023. години у редовним терминима суботом и недељом одржана је 161 тура на енглеском и српском језику. Поред тога, одржано је и 92 унапред заказане ванредне туре на упит посетилаца.

Породични дан у Музеју

Програм „Породични дан“ креиран је са идејом да се Музеј Југославије афирмише као место где породице могу да проведу слободно време, забаве се и усвоје нова знања. Пројекат се реализује од 2018. године. Током претходних година креиране су две радионице за децу које су током 2023. године сваког првог викенда у месецу, у периоду од јуна до децембра, биле досупне најмлађим посетиоцима:

Радионица *Пут око света* реализује се у оквиру „Музејске лабораторије”, односно основне поставке Музеја. Ова изложба као да је створена за дечју игру јер је приказан пресек фонда Музеја Југославије, који се претежно састоји од поклона које је Јосип Броз Тито добијао током живота. Како су поклони изузетно разнолики по облицима, земљама порекла, али и по времену којем припадају, пролазак кроз ову изложбу за најмлађе посетиоце замишљен је као својеврсно путовање око света у форми детективске игре. Решавајући један по један траг, деца се крећу кроз изложбу, путују од једног до другог континента, из једног у други временски период, притом учећи кроз експонате о историјским догађајима и личностима, удаљеним културама, локалним обичајима, али и о самим музејима. У програму активно учествују и деца и њихови пратиоци тако што деца добијају упутства како да укључе одрасле у игру, али и да воде рачуна о томе да се у Музеју понашају на одговарајући начин. Материјал који се користи у реализацији програма распоређен је у изложбеном простору тако да га деца и њихови пратиоци могу самостално користити за обилазак поставке у сваком тренутку, чиме се избегава формирање великих група. У току године наручено је око 9000 нових мапа за потребе радионице *Пут око света* у Старом музеју која је део свакодневне понуде Музеја, али и програма „Породични дан”.

Радионица *Кад скулптуре оживе* има за циљ да најмлађој публици учини приступачним и занимљивим музејски парк где се налази двадесет скулптура истакнутих југословенских уметника и уметница. Заједно са кустосима едукаторима, учесници радионице се сусрећу са скулптурама за које се верује да ће у највећој мери комуницирати са децом на основу њихове естетике и садржаја. Деца се током радионице охрабрују да постављају питања, а крајњи циљ је да свака од прича заврши потцртавањем неких универзалних вредности које деца треба да усвоје и не заснива се искључиво на самим чињеницама.

Током 2023. године одржано је седам радионица. Кроз радионице је прошло око 100 деце.

Знаковни музеј

Пројекат „Знаковни музеј“ значајан је не само у контексту развијања сарадње са Заједницом глувих, већ и у контексту рада на имплементацији музејске инклузивне стратегије уопште. Глуви сарадник Музеја Михајлио Гордић, који је 2019. креирао своју туру кроз основну поставку у потпуности инспирисану потребама и интересовањима Заједнице глувих, и током 2023. године наставио је са имплементацијом ове туре на српском и интернационалном знаковном језику.

У оквиру припрема изложбе „Јежева кућица – Измишљање бољег света“ у сарадњи са Заједницом глувих реализована је серија радионица на којима је Ђопићево дело преведено и адаптирано из угла Заједнице глувих, а затим је **снимљено извођење *Јежеве кућице на српском знаковном језику***. Видео који је осмишљен и реализован у потпуности од стране припадника Заједнице глувих чини саставни део поставке, а послужиће и као едукативни материјал у школи за глуву децу. Учесници радионица: Војислав Ђорђевић, Хелена Грујоски, Андреј Малешевећ, Стојан Симић, Дајана Станковић и Вера Јовановић; костими: Стојан Симић; сниматељ и монтажер: Тибор Илић; адаптација и режија: Вера Јовановић.

Студентски клуб

Музеј Југославије важи за најатрактивнији музеј међу младим стручњацима, студентима дисциплина сродних музејском раду, попут историје, историје уметности, етнологије и антропологије, итд. Имајући у виду ову позицију, Музеј се захваљујући вишегодишњем залагању и отворености запослених ка новим сарадњама показао као место где млади могу стећи додатно практично искуство у различитим областима музејског посла, од рада на музејском фонду и документацији, рада на изложбеним поставкама до рада са публиком. Идеја пројекта „Студентски клуб“ је да афирмише младе стручњаке, да им пружи неопходну валоризацију њиховог рада, али и одређену врсту слободе за самосталне иницијативе у оквиру редовног музејског програма. Рад са студентима заснован је на принципу заједничког учења (*collaborative learning*) где се формира окружење у којем су сви, ментори и студенти, активно укључени у креирање и мењање процеса рада у односу на почетно постављене оквире представника Музеја.

Током 2023. године настављена је сарадња са Центром за музеологију и херитологију Филозофског факултета у Београду, а полазници „Студентског клуба“ Музеја Југославије, којих има око двадесетак, крајем године почели су да се упознају са функцијама које Музеј обавља као институција у служби јавног памћења. Под тим се мисли на редовне послове музејских радника у домену прикупљања, истраживања, чувања, тумачења и излагања културног наслеђа. Стога, рад са студентима подразумева неколико фаза: упознавање са историјатом Музеја Југославије; упознавање унутрашње организације Музеја Југославије; стицање знања и вештина; практични део/ангажовање на различитим пословима. Ове године, а и следеће, акценат је на едукацији и програмској делатности због текуће изложбе *Јежева кућица* око које се студенти редовно ангажују. Такође, обучено је троје нових студената да учествује у вођењу редовних и ванредних тура по комплексу Музеја Југославије.

Музеј ван музеја

У складу са новим Законом о музејској делатности Музеј Југославије је добио матичност за југословенско наслеђе и друштвену историју. Програм „Музеј ван музеја“ креиран је са идејом да се југословенско наслеђе мапира у складу са принципима интегративне заштите наслеђа.

У контексту теме у фокусу „Радници и фабрике“ започела је реализација пројекта „**YUGO бајс**“ кроз истраживање југословенских произвођача / фабрика бицикала. Поред набавке и рестаурације различитих модела бицикала који су се производили у Југославији, пројекат подразумева (архивско и теренско) истраживање некадашњих произвођача (фабрика бицикала „Партизан“ из Суботице, „Унис Ласта“ из Сарајева, „Рог“ из Љубљане), као и различитих модела бицикала које су ове фабрике производиле. У току 2023. године настављено је архивско истраживање фабрике бицикала „Партизан“ из Суботице и деск истраживање фабрике „Рог“ из Љубљане. За потребе истраживања фабрике „Унис Ласта“ реализовано је путовање у Сарајево, ради упознавања са расположивом грађом о овој фабрици у локалним архивима, музејима и библиотекама, уз посету самом локалитету и разговоре са некадашњим радницима фабрике.

Пратећи програми изложбе „Гастарбајтерске приче: С оне стране Пливе”

- У току трајања изложбе одржане су **три тематске радионице** у продукцији Хисторијског музеја Босне и Херцеговине у Сарајеву (5, 7. и 8. септембра) са укупно 90 ученика и ученица средње школе Католичког школског центра „Св. Јосип”. Радионице су се састојале од кустоског вођења кроз изложбу, након чега су у форми квиза постављана питања која су захтевала одговоре који се траже на поставци. Завршни део радионице је била дебата на тему „Да ли треба остати у БиХ или отићи вани?” Ученици су били подељени у две групе и давали аргументе за и против.
- Организовано је и **вођење кроз изложбу** 9. септембра на тему „**Југословенке на привременом раду у иностранству**”, ауторки Александре Момчиловић Јовановић и сараднице Љубице Влаховић, којем је присуствовало 15 посетилаца.

Пратећи програми изложбе „О фабрикама и радницима“

- Током трајања изложбе „О фабрикама и радницима” у Народном музеју у Лесковцу организовано је једно **ауторско вођење кроз изложбу**.
- Током трајања изложбе „О фабрикама и радницима” у Народном музеју у Зрењанину 21. августа је организована **трибина „О фабрикама и радницима кроз призму комбината Серво Михаљ”** и **ауторско вођење кроз изложбу**.

Пратећи програми изложбе „Партизанка и Фрагонар. Колекција слика Јованке Броз”

- У четвртак, 6. априла у Градском музеју Сомбор **представљена је дигитална реконструкција салона** некадашње прве даме велике Југославије. Рад на реконструкцији простора vile у којој је Титова супруга живела после његове смрти презентовала је Снежана Мијић, кустос-конзерватор Галерије Матице српске, помоћу модула виртуелне стварности (VR).
- **Ауторско вођење кроз изложбу „Партизанка и Фрагонар. Колекција слика Јованке Броз”** у Градском музеју Сомбор одржала је 20. априла кустоскиња Музеја Југославије и коауторка изложбе Ана Панић.
- У Градском музеју Сомбор у сарадњи са Уметничким студиом Сомбор 3. априла реализована је **радионица** цртања „Портрет Јованке Броз”.
- У Градском музеју Сомбор 28. марта одржани су предавање и радионица под називом „Мода као симбол идентитета Јованке Броз” који су били намењени ученицима Средње школе „Свети Сава”, смер Техничари дизајна одеће. Предавање и радионицу у оквиру изложбе „Партизанка и Фрагонар. Колекција слика Јованке Броз” држала је Невена Живадиновић Кусонић, кустос педагог.
- У петак, 2. јуна у Галерији Музеја наивне и маргиналне уметности у Јагодини представљена је **дигитална реконструкција салона** некадашње прве даме велике Југославије. Рад на реконструкцији простора vile у којој је Титова супруга живела после

његове смрти презентovala је Снежана Мијић, кустос-конзерватор Галерије Матице српске, помоћу модула виртуелне стварности (VR).

- У петак 30. јуна у Галерији МНМУ у Јагодини одржана је **промоција каталога „Партизанка и Фрагонар. Колекција слика Јованке Броз“**, на којој су говорили директорка Музеја Југославије, мр Неда Кнежевић и управница Галерије Матице српске, др Тијана Палковљевић Бугарски, као и аутори изложбе: Ана Панић, виша кустоскиња Музеја Југославије у Београду и Никола Ивановић, кустос Галерије Матице српске у Новом Саду. Уводну реч дала је директорка МНМУ, др Ивана Башичевић Антић. Модератор на промоцији била је Радмила Стаменковић, кустос-педагог МНМУ.
- Након промоције одржано је **ауторско вођење** кустоса изложбе, Ане Панић и Николе Ивановића.
- У петак 7. јула у Галерији МНМУ у Јагодини одржане су **Конзерваторске приче**, као један од пратећих пројекта изложбе „Партизанка и Фрагонар. Колекција слика Јованке Броз“. Процес конзервације и рестаурације уметничких дела из поменуте колекције презентовале су Маријета Сидовски, виша конзерваторка Галерије Матице српске и Наташа Скрињик Цветковић, конзерватор Музеја Југославије. Модератор на презентацији била је Радмила Стаменковић, кустос-педагог МНМУ.
- У среду 23. августа у Галерији МНМУ у Јагодини одржана је **Презентација породичног албума Брозових**. Презентацију је одржао Радован Цукић, кустос Музеја Југославије у Београду.
- У четвртак 24. августа у атријуму Галерије МНМУ у Јагодини одржана је **пројекција документарног филма Синема комунисто**, редитељке Миле Турајлић, део пратећег програма изложбе „Партизанка и Фрагонар. Колекција слика Јованке Броз“.

Програми реализовани у оквиру изложбе „Музејска лабораторија“:

- Поводом публикавања каталога изложбене интервенције „Сала узорака“, ауторке Јелене Мицић, 17. јуна одржана је **вођена тура кроз поставку „Музејска лабораторија“**. Том приликом ауторка је заинтересовану публику провела кроз изложбену поставку заједно са кустоскињама Музеја, коаутором једног од текстова у каталогу мирком николићем и представницима Фонда Илија & Мангелос.
- У оквиру програма Породични дан, на изложби „Музејска лабораторија“ је првог викенда у јуну, октобру и децембру, у периоду од 10 до 14 часова, **три пута реализована радионица Пут око света** у коју су поред посетилаца укључени кустоси и чланови Студентског клуба. Кроз радионице је прошло око 50 деце.

Програми у оквиру Дана европске баштине (21-23. септембар):



Поводом Дана европске баштине Музеј Југославије је организовао два програма у оквиру којих се осврнуо на овогодишњу тему манифестације „Живо наслеђе”. Циљ је био да се преиспита на који начин поједини сегменти југословенског наслеђа, али и сама специфичност Музеја Југославије, могу бити релевантни и активирани у савременом тренутку. Сећања, искуства и знања из прошлости, реактивирана су кроз два посебна програма:

- **Перформанс „Плодна земља”** уметника Владимира Бјеличића, који представља уметничку интерпретацију идеолошких импликација појма животне средине у локалном контексту изведен је 21. и 22. септембра. Перформанс је реализован уз специјално учешће уметнице Милице Ракић и кустоскиње Музеја Симоне Огњановић.
- **„Музејска радна акција”** са учесницима Омладинских радних акција, кустосима и публиком одржана је 23. септембра.

Програми реализовани поводом Дана музеја:

Музеј Југославије је од 29. новембра до 3. децембра 2023. године обележио Дан музеја низом програма:

- Разговор „Југословенске филмске солидарности“, планиран за 29. новембар, није одржан у том термину због болести учесника (одржан је накнадно 27. децембра).

- **Мултимедијални догађај „Сан о Југославији“** у режији Дарка Бајића изведен је 1. децембра.
- Изложба „Јежева кућица – Измишљање бољег света“ отворена је 2. децембра.
- **Породични дан** на основној поставци Музеја одржан је 3. децембра.

Остали реализовани програми:



- У Галерији савремене уметности Градског музеја Сомбор 27. априла је одржана **промоција књиге *Слобода је за нас сан*** која документује живот у логорима и репресивне мере током Другог светског рата. Промоцију је модерирала Милка Љубоја, музејска саветница, историчарка Градског музеја Сомбор, а о књизи су говориле коуредница публикације Ана Панић, виша кустоскиња и историчарка уметности из Музеја Југославије и историчарка др Сања Петровић Тодосијевић, виша научна сарадница Института за новију историју Србије.
- У оквиру **разговора „Извођење (пост)југословенског наслеђа: од тела до метамузеја“**, који је одржан 8. јуна, представљене су монографије др Наташе Јагдхухн *Постјугословенски Метамузеји. Ревалоризација наслеђа Другог светског рата у постконфликтним друштвима Хрватске, Босне и Херцеговине и Србије* и др Марије Ђорђевић *Југославија памти. Место, тело и покрет за просторе извођеног наслеђа*. Разговор је модерирала сарадница Музеја др Милена Јокановић, а поред ауторки научних монографија учествовали су др Олга Манојловић Пинтар и др Срђан Радовић.
- **Дводневна конференција „Концептуализације југословенског уметничког простора и политике југословенства у ликовној критици XX века“** реализована је 1. и 2. новембра у организацији Удружења ликовних критичара АИКА – Србија и Музеја Југославије. У оквиру конференције одржана су излагања др Јелене Весић, др Бранислава Димитријевића и разговор са Јерком Денегријем, као и излагања истакнутих истраживачица и истраживача,

укључујући др Дејана Сретеновића, др Ану Сладојевић, као и госте из Хрватске др Ивану Баго и др Љиљану Колешник. У оквиру планираних предавања било је речи о разнородним, али међусобно повезаним феноменима, укључујући културне политике и праксе културних размена у Југославији у контексту Покрета несврстаних, појаву тзв. „југословенског примитивизма“ у радовима Ивана Мештровића и Мирослава Крлеже, потом место афричких уметности у југословенском и постјугословенском самопозиционирању и, најзад, ефекте увођења појма *проширени медији* у профилисању уметничких приступа особених за неоавангардну уметност шездесетих, као и Нове уметничке праксе седамдесетих година прошлог века.

- Поводом завршетка последње фазе радова на згради Музеја 25. мај, 8. новембра организован је **мултимедијални догађај „Обнова 2.0“**. Циљ је био да се публици на иновативан начин представи архитектонска, културна, друштвено-историјска, споменичка и уметничка вредност Музеја 25. мај. Мултимедијални догађај Обнова 2.0 састојао се из два сегмента, са комплексним анимацијама и покретном графиком, који су настали коришћењем грађе Музеја Југославије. Док је први сегмент потенцирао зграду Музеја као истакнути пример архитектуре, естетике, уметности и културе, али и ентузијазма групе људи да стварају грађевине које ће постати аутентичан сведок духа времена, други је презентовао анимиране предмете из музејске колекције, организоване у четири целине, које представљају четири музејска депоа.



- У оквиру разговора о кинематографским материјалима из фонда Музеја Југославије под називом **„Југословенске филмске солидарности“**, који је одржан 27. децембра у биоскопској сали Музеја Југославије, представљен је део истраживања уметничког дуа Доплгенгер (Исидора Илић и Бошко Простран) и академских истраживача Симе Кокотовића и Тамаре Вуков. У фокусу истраживања биле су филмске везе које су југословенски филмаши остварили са колегама, како из савезничких земаља током Другог светског рата у периоду револуције тако и са филмским институцијама из земаља Африке и Азије, кроз Пројекат несврставања. Ово је био први у низу јавних догађаја планираних у контексту иницијалног истраживања кинематографске збирке Музеја, а подразумевао је својеврсно „отпакивање архиве“ и успостављање основних епистемолошких дилема које је упознавање са материјалима покренуло.

- У току 2023. године Музеј Југославије је покренуо нови књижевно-трибински програм „**Читаоница у МузеЈУ**“. Програм је фокусиран на представљање издања савремених издавачких кућа, које су из својих едиција издавале књиге и писце који на било који начин реферишу о појму Југославије и историјским процесима стварања, употреби и интерпретацији прошлости од првих манифестација југословенске идеје средином 19. века, преко периода Краљевине СХС, Краљевине Југославије и социјалистичке Југославије, па све до друштвених, културних и идентитетских форми које опстају и након нестанка СФРЈ. Издавачке куће које су представиле своја издања биле су: **Арете**, саговорница је била Ана Јовановић, уредница издавачке куће (30. септембар); **Архипелаг**, саговорник је био Гојко Божовић, главни уредник издавачке куће (3. јун); **Клио**, саговорник је био Зоран Хамовић, главни уредник издавачке куће (3. мај); **Еволута**, саговорница је била Бојана Ђебић, главна уредница издавачке куће (22. април); **Геопоетика**, саговорник је био Владислав Бајац, главни уредник издавачке куће (1. април); **Контраст**, саговорник је био Иван Исаиловић, главни уредник издавачке куће (5. август); **Без граница**, саговорници су били Софија Живковић, главна уредница издавачке куће и Владимир Живановић преводацац (21. октобар) и **Ренде**, саговорница је била Слађана Новаковић, главна уредница издавачке куће (8. јул).

Укупан број посетилаца свим програмским активностима у комплексу Музеја Југославије, од 1. јануара до 31. децембра 2023. године, износи 128.220.

3. Сарадња са другим институцијама, учешће у пројектима

Изложба „Речи у рату или о (не)могућностима сведочења“



Изложба „Речи у рату или о (не)могућностима сведочења“ премијерно је приказана у **Српском културном центру у Паризу** у периоду од 16. марта до 1. априла 2023. године. Изложба је конципирана у сарадњи са стрип аутором Сашом Ракезићем алиас Александром Зографом и

доводи у везу две групе артефаката које са потпуно различитих позиција говоре о сингуларним искуствима појединаца у Југославији током Другог светског рата (видети рубрику 2. 1. Изложбе реализоване у продукцији Музеја Југославије).

Изложба „Партизанка и Фрагонар. Колекција слика Јованке Броз”



Музеј Југославије је у сарадњи са Галеријом Матице српске током 2023. године реализовао гостовања изложбе „Партизанка и Фрагонар. Колекција слика Јованке Броз” у **Градском музеју Сомбор** од 23. марта до 26. априла 2023. и затим у **Галерији Музеја наивне и маргиналне уметности у Јагодини** од 19. маја до 10. септембра 2023. године. Изложба је премијерно приказана публици у Галерији Матице српске у Новом Саду 2022. године.

У фокусу изложбе је 36 дела ликовне уметности домаћих и страних аутора, лични предмети, фотографије и неколико комада намештаја из куће у којој је Јованка Броз живела након смрти Јосипа Броза. Више од три деценије некадашња прва дама Југославије боравила је у својеврсном кабинету успомена који је као временску капсулу пренела из једног окружења у друго, покушавајући да, што је више могуће, имитира амбијент председничке Резиденције у којој је живела заједно са Јосипом Брозом Титом.

У Сомбору је изложбу видело 1633 посетилаца, а у Јагодини 1620.

Изложба „О фабрикама и радницима“



Изложба „О фабрикама и радницима“, заједнички пројекат Музеја Југославије и Музеја науке и технике, која је премијерно представљена публици 2021/22. године у ова два музеја, гостовала је у градовима чија је индустрија непосредно истраживана и презентована на поставци. Прво гостовање било је у Спомен-музеју 21. октобар у Крагујевцу 2022. године, док су 2023. реализована гостовања у **Народном музеју у Лесковцу (18. мај – 25. јун)** и **Народном музеју у Зрењанину (5. јул – 31. август)**.

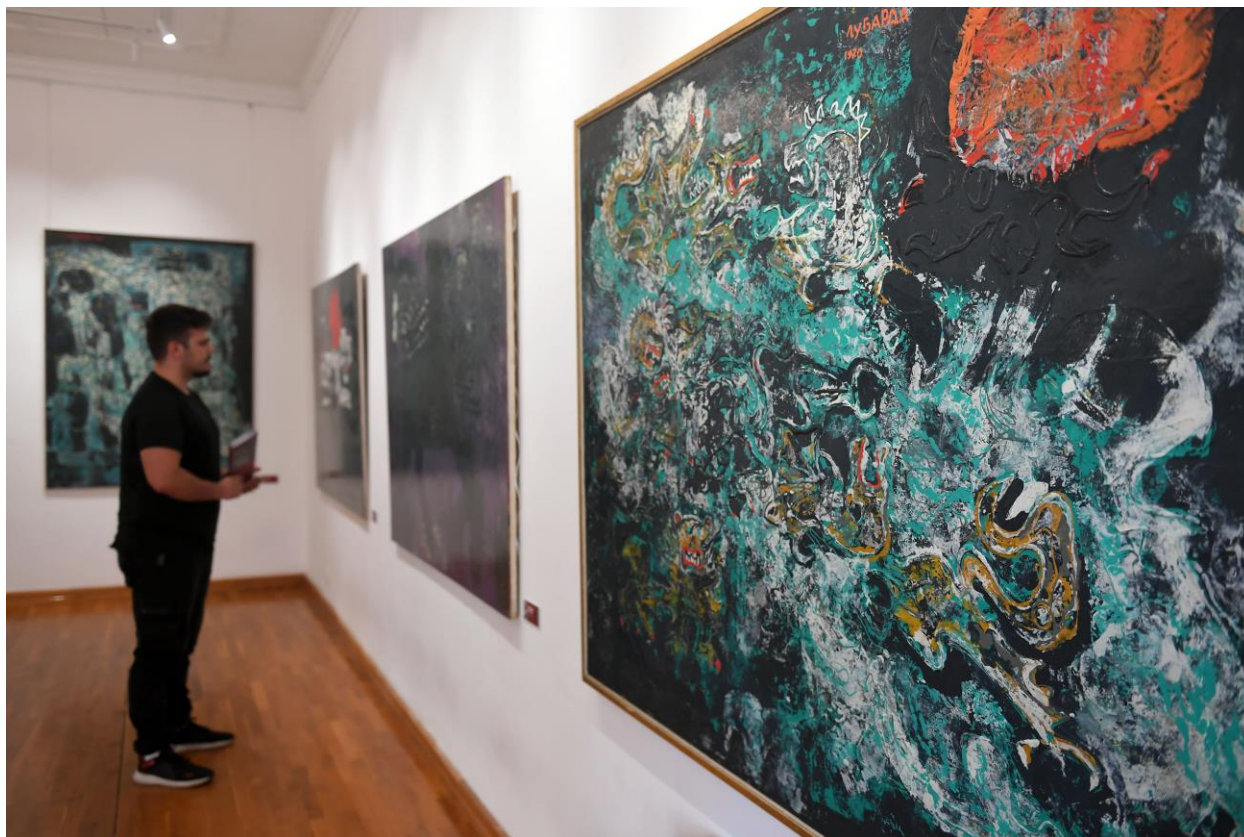
Изложба је тему индустријализације представила из различитих перспектива – од друштвено-политичке, културне и историјске до техничко-технолошке. Презентовано је пет индустријских локалитета који на парадигматичан начин представљају развој и функционисање индустрије на овим просторима у различитим историјским, политичким и друштвеним околностима: рудници бакра у Бору и Мајданпеку, текстилна индустрија у Лесковцу, Електронска индустрија Ниш, Комбинат „Серво Михаљ“ у Зрењанину и Војно-технички завод у Крагујевцу.

Изложба „Гастарбајтерске приче:С оне стране Пливе”



Изложба је реализована у сарадњи са **Хисторијским музејем Босне и Херцеговине**, поводом гостовања ове изложбе у Сарајеву (13. јун–9. септембар 2023).Изложба о југословенским радницима на привременом раду у иностранству „Југо, моја Југо – гастарбајтерске приче” премијерно је приказана у Музеју Југославије 2016. године (видети рубрику 2. 1. Изложбе реализоване у продукцији Музеја Југославије).

Изложба „Лубарда – Једна прича“



Изложба „Лубарда – Једна прича“, реализована кроз сарадњу Медија центра „Одбрана“, Куће легата и Музеја Југославије, која је премијерно приказана публици у Галерији Дома Војске Србије 2021. године, гостовала је у **Модерној галерији Културног центра „Мија Алексић“ у Горњем Милановцу** у периоду од 06. септембра до 14. октобра 2023. године и у **Музеју „Хореум Марги-Равно“ у Ђуприји** од 18. октобра до 10. новембра 2023. године.

Поставка се састоји од репрезентативних дела Петра Лубарде, која нису део сталне поставке у Кући легата, нити су излагана у овом обиму када је реч о Уметничкој збирци Дома Војске Србије. Од девет дела из фонда Музеја Југославије, која су као поклон дата председнику СФРЈ Јосипу Брозу Титу, нека никада до сада нису излагана. Поред слика и цртежа на изложби је представљена и архивска фото-грађа, један део из Куће легата и други део, до сада непознат јавности, из фото-архива Дома ЈНА, данас Медија центра „Одбрана“.

У Горњем Милановцу изложбу је видело 1800 посетилаца, а у Ђуприји 1546 посетилаца.

4. Издавачка делатност



- Поводом гостовања у Српском културном центру у Паризу штампан је **двојезичникаталог изложбе „Речи у рату или о (не)могућностима сведочења“** уреднице и ауторке Симоне Огњановић.
- Поводом нове фазе пројекта о југословенским радницима и радницама на привременом раду у иностранству уређен је, дизајниран и штампан **каталог иницијалног пројекта „Југо, моја Југо – гастарбајтерске приче, осврти, изложбе, истраживања“** са биографским текстом Бориса Краља, интервјуима са радницима у иностранству (Лалица Симеонович и Братољуб Ђук), интервјуима са сарадницима на изложби, стручњацима за интерпретацију (Љубомир Братић, Сара Сопић и Ридигер Росиг), стручним текстовима (Александра Момчиловић Јовановић, Марија Драгишић, Тијана Хајдуковић и Милош Рашић), хронолошким прилогом (Љубица Влаховић), као и уводним текстом (Неда Кнежевић).
- **Изложбу „Јежева кућица – Измишљање бољег света“** прати истоимена **двојезична публикација** коју чине текстови Дубравке Угрешич, Динка Креха, Маријане Хамершак, Дубравке Зиме, Тијане Тропин, Ненада Величковића, Јасмине Петровић, Милана Попадића, Неде Кнежевић и ауторки изложбе.
- Редовно се издају и **брошуре за поставку „Музејска лабораторија“**, као и њен пратећи програм *Пут око света*.

5. Односи са јавношћу и медијска покривеност

У 2023. години укупан број прилога по кључној речи „Музеј Југославије” је био 1333. Посебно интересовање је изазвало отварање изложбе „Јежева кућица – Измишљање бољег света” и мултимедијални догађај Обнова 2.0. У штампаним медијима укупан број претрага био је 257. Истичу се интервјуи Неде Кнежевић, директорке Музеја Југославије, за *Политику*, *Нови магазин*, *Новости* и *Блиц*. Електронски и интернет медији 1076 пута су извештавали о Музеју Југославије.

Изложба „О фабрикама и радницима” је гостовала у Лесковцу и Зрењанину. Интересовање је за оба гостовања било велико. И београдски и локални медији (Зрењанина и Лесковца) су учествовали у преносу најава и снимању прилога. Од ТВ прилога се издвајају РТС 1, РТС 2 и РТВ 1, прилози у дневним новинама *Политика*, *Новости* (штампано и интернет издање – 6 прилога) и листу *Данас*.

Збирни прес клипинг за изложбу „О фабрикама и радницима” броји 70 појављивања у медијима (телевизија, портали, штампа, интернет издања).

Вест о гостовању изложбе „Гастарбајтерсте приче: *С оне стране Пливе*” у Сарајеву пренело је 15 медија, од којих се истакао текст у дневним новинама *Данас*.

Програм „Читаоница у МузеЈУ” промовисан је путем друштвених мрежа (Фејсбук, Инстаграм и Твитер) док је најава послата свим медијима, од којих су се издвојили прилози за лист *Данас*, *Политику* и *Новости*. Телевизијска гостовња у Јутарњем програму ТВ Пинка и Јутарњем програму РТС-а издвајају се по великој гледаности.

Најаву је објавило 21 новина, штампаних и онлајн издања.

Изложба „Лубарда – Једна прича”, рађена у сарадњи Медија центра „Одбрана”, Легата Петра Лубарде и Музеја Југославије, гостовала је у Горњем Милановцу и Ћуприји, што је медијски испраћено 27 пута. Истичу се текстови у *Блицу*, *Политици* и листу *Данас*.

Изложба „Партизанка и Фрагонар”, реализована у сарадњи са Галеријом Матице српске, гостовала је у Градском Музеју у Сомбору и Музеју наивне и маргиналне уметности у Јагодини.

Медијски је испраћена са преко 60 објава у различитим медијским форматима (телевизија, штампа, интернет издања).

Догађај Обнова 2.0, одржан 8. новембра, појавио се 32 пута у медијима (телевизија, штампа, интернет издања). Издвајају се интервјуи Неде Кнежевић, директорке Музеја Југославије, за *Политику*, *Нови магазин* и *Новости*, као и интервју за ТВ Пинк и РТС у емисији Културни дневник.

Изложба „Јежева кућица – Измишљање бољег света” била је најзаступљенија у медијима са преко 76 појављивања у свим медијским форматима. Интервјуи са ауторкама који су се истакли били су за следеће телевизије: РТС (емисија Од злата јабука), ТВ Пинк (Јутарњи програм), К1 (емисија 150

минута), Н1 (укључење у Јутарњи програм), Студио Б (Јутарњи програм), РТС (Шареница), Инсајдер ТВ (Емисија Уна и Ђоле), ТВ Уна (прилог о изложби), РТС (емисија Траг), РБ2 (радијско гостовање у емисији За сва времена) ЕУРОЊУЗ (читав прилог посвећен изложби).

6. Интернет презентација и друштвене мреже

Увећан је број пратилаца на друштвеним мрежама: на Фејсбуку 25.000, Инстаграму 15.500 и Твитеру 6.900, што Музеј Југославије и даље чини једним од најпраћенијих музеја у Србији. Поред тога, промоција редовних и пратећих програма показала се веома ефикасном на Инстаграму и Фејсбуку због директне и двосмерне комуникације која се остварује са публиком. Највише успеха оствариле су најаве и фотографије са догађаја реализованих у оквиру пројекта Лето у Музеју, као и релевантне објаве у којима су коришћене фотографије из колекције Музеја.

7. Протоколарне посете страних државних делегација и дипломатских мисија

У току 2023. године Музеј Југославије су посетиле делегације које су у Републици Србији боравиле на позив Министарства спољних послова, Министарства одбране, Народне скупштине, Министарства просвете, Министарства унутрашњих послова и БИА: Јужне Кореје, Сомалије, Кеније, Италије, Намибије, Суринама, Арапске Републике Египат, Охаја, СР Немачке, Свекинеског народног конгреса НР Кине, Централног комитета Комунистичке партије Кине, Екваторијалне Гвинеје, Алжира, Парламента Републике Ирак, Румуније, Туниса, Ирана, Републике Того, Сирије, Словеније, Нигерије, Индонезије, Кубе, Републике Јемен, Бугарске, Републике Азербејџан, Интерпарламентарне скупштине Организације договора о колективној безбедности и Интерпарламентарне скупштине Заједнице независних држава, амбасадори Кине и Швајцарске, представници амбасада Анголе, Француске, Гамбије, Кипра и Св.Луције, директор Аустријског културног форума и директор музеја Ермитаж, као и 100 деце и 10 наставника из дијаспоре који су дошли на позив Управе за сарадњу са дијаспором.

Музеј су посетиле и делегације удружења: СУБНОР Србије, АП Војводине, Београда, Лаћарка и Смедерева, Савез комуниста Србије, Удружење Комуниста Југославије у Србији, Друштво „Јосип Броз Тито“ Ријека, ЈУ покрет Тито, Друштво за истину НОБ и Југославији, АВНОЈ и форум Јосип Броз Тито, Удружења бораца, потомака и поштовалаца НОР-а, б. Личке пролетерске дивизије „Никола Тесла“, 35. Личке ударне дивизије, Мреже за одбрану човечанства, секције бораца Прве пролетерске, секције Гардиста, потомака и поштовалаца, ЦК Комуниста Србије, Удружење „Јосип Броз Тито“ Бањалука, Фондација Женски фонд, European Federation of Inland Ports, 13 ученика и 14 професора школе „Доситеј“ и 17 жена из бивших југословенских република.

8. Одржавање и развој техничко-технолошке базе музејског комплекса

Програмом је предвиђено да се службени део објекта Стари музеј, у оквиру којег је мокри чвор са кухињом и тоалетом, ходник и канцеларија, преуреди у функционалну целину. За овај програм одобрена су средства у мањем износу, те се приступило набавци опреме и мобилијара што је омогућило несметано функционисање како службеног дела објекта Старог музеја, тако и

изложбеног дела и простора намењеног јавности.Набавка мобилијара и намештаја за објекат K25 је мањег обима због умањених средстава, а хигијенско кречење, уз недостатак средстава, изостало је и због отежаних услова у којима је Музеј функционисао због радова на рестаурацији фасаде и приступних платоа зграде Музеј 25. мај.

За израду и уградњу аутоматских клизних врата у Старом музеју и у Кући цвећа, која су обезбедила микроклиматске услове у складу са музеолошким стандардима у изложбеним салама у Старом музеју и простору са зеленилом и изложбеном простору у Кући цвећа, спроведена је јавна набавка и потписан уговор са изабраним извршиоцем 2022. године, али због рока испоруке посао није у потпуности реализован у 2022. години, што је наведено у Извештају за 2022. годину.

Противпожарна врата, као један од најбитнијих услова за заштиту фонда, планирана су на улазу у библиотеку смештену у Кући цвећа, на улазу у предпростор трафостанице која се налази у згради Музеја 25. мај и на новоформираном депоу у згради Музеја 25. мај у којем је смештена збирка оружја, а који има статус сефа, израђеног у свему према Закону о оружју и муницији („Сл.гласник РС“ 14/2022). За израду и уградњу противпожарних врата је спроведен поступак јавне набавке и потписан је уговор са извршиоцем, али због рока испоруке посао није у потпуности реализован у 2022. години, што је наведено у Извештају за 2022. годину.

Стање простора (планиране инвестиције)

- **Рестаурација фасаде и приступних платоа зграде Музеја 25. мај**

Након радова на санацији термотехничких инсталација и уређењу ентеријера зграде Музеја 25. мај 2018. и 2019.године израђен је пројекат рестаурације фасаде. За радове и пројекат Министарство културе је издвојило 170.000.000 динара.

Крајем јула 2022. године отпочели су радови на трећој фази радова на обнови зграде Музеја 25. мај – радови на рестаурацији фасаде и приступних платоа и уређењу зелене површине поред зграде Музеја. Средства за ове радове обезбеђена су из зајма код Банке за развој Савета Европе намењена улагањима у инфраструктуру у установама културе. Средствима управља Министарство за управљање јавним улагањима. Радови су трајали до краја 2023. године.

Као и свака реконструкција објеката који су грађени пре више од шест деценија, радови на фасади и платоима зграде Музеја 25. мај са собом су носили низ непредвиђених, али очекиваних ситуација. Захваљујући изузетној сарадњи представника Министарства за управљање јавним улагањима, извођача радова, стручног, пројектантског и конзерваторског надзора и Музеја Југославије као корисника, радови су успешно изведени.

Замењена је комплетна фасадна алуминарија и стакла, а сва камена фасадна облога је демонтирана. Недостајући и оштећени делови фасаде и платоа су замењени новим каменом, а аутентични делови фасаде су враћени на првобитне позиције. У изложбеним салама уграђени су савременији застори, а у холу и изложбеној сали стаклени плафон је замењен еластичним

„Барисол” мембранама. Ступениште које води од зграде Музеја 25. мај у централни део комплекса комплетно је урађено од новог камена по узору на оригинални, уз израду кишне канализације за ступениште и плато. Посебна пажња посвећена је мозаику на прочељу зграде и рестаурацији мозаика на платоу код службеног улаза. Стубови у колонади зграде, са којих је отпао велики број мермерних плоча, реконструисани су заменом дерутних и монтажом нових мермерних плоча. У оквиру ових радова уређена је зелена површина, у који је уведен нови мобилијар. Тиме је добијена својеврсна башта и тачка сусрета посетилаца и Музеја, која повезује централни објекат са објектом улазног пункта.

Све интервенције изведене су уз максимално поштовање аутентичног изгледа и материјализације зграде коју је пројектовао архитекта Михаило Мика Јанковић, а нови уграђени материјали и системи значајно ће допринети очувању Музеја 25. мај и испуњењу његових основних функција – баштињење културних добара и изложбени простор, у складу са савременим музеолошким захтевима.

У овој фази изостали су радови на унапређењу система климатизације, грејања и хлађења, који због специфичности морају бити предмет посебне јавне набавке. Ови радови требало би да омогуће енергетски ефикаснију експлоатацију целог објекта, укључујући и регулацију влаге у депоима, чиме ће се избећи евентуални штетни утицаји и угрожавање културног и материјалног блага у згради Музеја 25. мај, које је од општег интереса за Републику Србију.

По завршетку радова, а након иницијативе министарке културе да Музеј 25. мај буде утврђен за споменик културе, зграду су обишли запослени из Завода за заштиту споменика културе града Београда и том приликом се упознали и са објектом и са радовима, али и са комплексом и објектима у њему.

- **Дигитализација туристичке понуде Србије**

Музеј Југославије препознат је од стране Министарства информисања и телекомуникација као једна од најинтересантнијих туристичких тачака у Београду и Србији и уврштен је у пројекат „Дигитализација туристичке понуде Србије”. Циљ овог пројекта је унапређење квалитета и доступности туристичких услуга Републике Србије, а дигитализација је идентификована као једна од кључних активности и на том пољу.

Такође, циљ пројекта је и успостављање националне дигиталне платформе која ће као јединствена приступна тачка објединити основне информације о свим значајним туристичким локалитетима, манифестацијама, рутама и регијама. На тај начин платформа ће омогућити корисницима да на једноставан и ефектан начин имају увид у туристичке локације Републике Србије. Коришћењем интернет претраживача или мобилне апликације, уз напредне могућности претраге по интересовањима или врсти садржаја на локалитетима, главни циљ ове платформе је да омогући туристима да брзо и информисано донесу одлуку да посете одређени локалитет.

Пројекат обухвата више компоненти, а једна од њих је и довођење брзог интернета до локација и изградња Wi-Fi мрежа за локације културног наслеђа, у оквиру које је у музејском комплексу и свим објектима уведен Wi-Fi. Музеј Југославије биће обухваћен и наредним фазама пројекта.

У оквиру овог пројекта започет је и рад на аудио водичу који би путем нарације водио посетиоце кроз туристичку понуду Музеја Југославије. Тим Музеја дефинисао је мапу кретања посетилаца у оквиру које је издвојено десет најинтересантнијих локација за које је креиран и достављен мултимедијални садржај. Очекује се да у току 2024. године посетиоцима буде омогућено да користе аудио водич.

9. Послови из области безбедности и здравља на раду и заштите од пожара

У складу са одредбама Закона о безбедности и здрављу на раду и Закона о заштити од пожара, Музеј је са специјализованим кућама за пружање услуга из ове области обновио уговор на годишњем нивоу, извршио колективно осигурање свих запослених радника и објеката и наставио започету сарадњу и уговорену динамику спровођења мера заштите на раду и заштите радне средине. У току године купљено је 15 нових мобилних уређаја за гашење почетних пожара, а стари су предати на рециклажу.

У складу са законском регулативом у овој области и смерницама МУП-а, Управе за ванредне ситуације, организовано је спровођење превентивних мера заштите од пожара (контрола система и уређаја за сигнализацију пожара, инсталације громобрана и електроинсталације). Решењем Сектора за ванредне ситуације од 29. октобра 2020. године сви објекти Музеја су сврстани у трећу категорију угрожености од пожара.

Спроведени су систематски здравствени прегледи свих запослених и периодични лекарски прегледи за троје запослених на радним местима са повећаним ризиком.

Урађено је испитивање микроклиме и осветљења за летњи период 01.09.2023. од стране Института за превентивни инжињеринг, пројектовање, едукацију и саветовање, за све објекте Музеја.

10. Образовање запослених, учешће на семинарима, стручним скуповима, предавањима

Стварање услова за адекватно унапређивање знања и вештина чланова колектива Музеја Југославије реализовано је кроз студијске посете другим музејима, учешће на конференцијама, радионицама и обукама, као и полагањем стручних испита.

У новембарском испитном року Ана Панић је стекла звање музејског саветника, а Наташа Скрињић Цветковић вишег конзерватора.

10. 1. Излагања на стручним (и другим) скуповима

- Ана Панић, предавање са презентацијом под називом „Револуционарна уметност“ у Музеју Војводине, као део пратећег програма изложбе *Бошко Петровић. Скице за велика дела*, 23. 02. 2023.
- Душица Стојановић, излагање полазницима семинара историје у Истраживачкој станици Петница на тему „Однос југословенских и совјетских књижевника од 1950-их до 1970-их година 20. века: од идеје до реализације“, одржано 26. 04. 2023.
- Ана Панић, излагање на панел дискусији „Архивизација и музеализација културне историје жена“ у оквиру пројекта *Радна жена: Њена права и наслеђе*, Центар за културну деконтаминацију, 16. 05. 2023.
- Александра Момчиловић Јовановић излагање „Lion People – Gastarbeiter in The Museum of Yugoslavia“ на међународној конференцији *Sharing footnotes of subaltern knowledge and practices: Questioning North-South relations and ethics of international collaboration*, Универзитет уметности у Београду, 27. 6. 2023.
- Неда Кнежевић, учествовање на панелу-сесија о развоју публице под називом „За кога стварамо? Које баштинимо?“ у Градској библиотеци Чачак, конференција са међународним учешћем *Циркуларна економија уметности и културе – Зелени преокрет*, 29. 09. 2023.
- Ана Панић, излагање “Dealing with Yugoslav Resistance during the Second World War Then and Now: The Case of the Museum of Yugoslavia” на међународној конференцији у оквиру пројекта *Wer ist Walter? Resistance against Nazism in Europe*, Ница, 1-4. 10. 2023.
- Александра Момчиловић Јовановић и Љубица Влаховић излагање „Игра рокенрол цела Југославија? Зашто (ни)је рок музика, музика гастарбајтера“ на научном скупу *Kulturni transfer Evropa – Srbija u socijalističkoj Jugoslaviji*, Факултет политичких наука, Београд 17. 10. 2023.
- Неда Кнежевић, предавање на конференцији *Connections: Museum facing crises*, на тему: “Heritage Treasures and Mass Tourism: Friends or Foes?”, Љубљана, Villa Zlatica, Golden Museological, 24. 10. 2023.
- Милица Томић, излагање са презентацијом под називом „Синестезија као корак ка тоталном музеју: потенцијали синестезије у интегралнијем доживљају и комуницирању музејског памћења“ на *VI годишњој конференцији музеологије и херитологије на Филозофском факултету*, 6. 12. 2023.
- Милица Томић, излагање/модерација на промоцији књиге *Дискретни шум пешчаника, баштина и њене науке* проф. Милана Попадића у Клубу Филозофског факултета, 7. 12. 2023.
- Александра Момчиловић Јовановић излагање на промоцији каталога изложбе „У рефлексијама...“ којом се Србија представила на 18. Бијеналу архитектуре у Венецији, Музеј примењене уметности, 12. 12. 2023.

10. 2. Објављени текстови, стручни и научни радови

- Неда Кнежевић, „Уводна реч“, у *ЈУГО, моја Југо, гастарбајтерске приче: осврти, изложбе, истраживања*, ур. Александра Момчиловић Јовановић (Београд: Музеј Југославије, 2023).
- Неда Кнежевић, „Уводна реч“, у *Јежева кућица – Измишљање бољег света*, ур. Мирјана Славковић, Сара Сопић (Београд: Музеј Југославије, 2023).
- Ана Панић, „Ликовни радови који тематизују нацистичке логоре из фонда Музеја Југославије“, у: *Цивилне жртве Другог светског рата 1939-1945*, ур. Маријана Станковић и Алексеј Јурјевич Безугољни, Крагујевац: Спомен-парк „Крагујевачки октобар“, 2023, 407-432.
- Ana Panić, “The Creative Act as an Act of Resistance”, u: *The Legacy of Independent Projects in the 1990s* (Ljubljana: Moderna galerija, 2023), 36-47.
- Simona Ognjanović & Marija Đorgović, „U Ledinim cipelama: Sala uzoraka u Muzeju Jugoslavije“, u: J. Micić (ur.), *Sala uzoraka*, Fond Ilija & Mangelos, Novi Sad, 2023, 31-40.
- Simona Ognjanović, „Reči u ratu ili o (ne)moгућностима сведоčenja“, Музеј Југославије (каталог истоимене изложбе), Београд, 2023.
- Marija Đorgović, “From a Critique of the Institution to a Critical Institution? The Case of the Museum of Yugoslavia”, *The Large Glass* No. 35/36 (Journal of Contemporary Art, Culture and Theory), Museum of Contemporary Art, Skopje, 2023.
- Веселинка Кастратовић Ристић, „Дуго путовање до Музеја – од настанка до трезорирања предмета“, у: *Цивилне жртве Другог светског рата 1939-1945*, ур. Маријана Станковић и Алексеј Јурјевич Безугољни, Крагујевац: Спомен-парк „Крагујевачки октобар“, 2023, 317-333.
- Marija Vasiljević, Marija Đorgović, Aleksandra Momčilović Jovanović, „Od stalnoga do nestalnoga postava Muzeja Jugoslavije“, *Muzeologija* 59, Музејски документацијски центар, Загреб, 2022.
- Александра Момчиловић Јовановић, „Људи лавови“ у *Југо, моја Југо – гастарбајтерске приче*, ур. Александра Момчиловић Јовановић, Музеј Југославије, Београд, 2023, 77-93.
- Александра Момчиловић Јовановић, „Некада су деца пионери били и титовке плаве носили“, Научно-технички часопис за најмлађе *Времеплов*, Музеј науке и технике, Београд, 2023, 36-38.
- Александра Момчиловић Јовановић, „У рефлесијама... музеја будућности“, каталог изложбе *У рефлесијама... са 18*. Бијенала архитектуре у Венецији, Музеј примењене уметности, Београд, 2023, 80-81.
- Сара Сопић, „О одласку и останку: радионице са средњошколцима – Белешке из разговора“, у *Југо, моја Југо – гастарбајтерске приче*, ур. Александра Момчиловић Јовановић, Музеј Југославије, Београд, 2023, 123-135.
- Љубица Влаховић, „Смернице за контекстуализацију феномена госта-радника“ у *Југо, моја Југо – гастарбајтерске приче*, ур. Александра Момчиловић Јовановић, Музеј Југославије, Београд, 2023, 163-177.

- Мирјана Славковић, Сара Сопић, „Јежева кућица – Измишљање бољег света” у *Јежева кућица – Измишљање бољег света*, ур. Мирјана Славковић, Сара Сопић, Београд: Музеј Југославије, 2023.

11. Професионалне позиције

- мр Неда Кнежевић, директорка Музеја Југославије, чланица жирија за награду ЖИВА Форума словенских култура, чланица ИО НК ИКОМ Србије, чланица Управног одбора Музеја Николе Тесле, председница Музејског савета Републике Србије.
- Веселинка Кастратовић Ристић, музејски саветник Музеја Југославије, чланица Комисије за награде НК ИКОМ Србије, чланица Комисије за одабир кандидата за доделу националних признања за врхунски допринос култури НК ИКОМ Србије.
- Симона Огњановић, кустоскиња Музеја Југославије, чланица Програмског савета Удружења АИСА Србија, чланица жирија за награду „Димитрије Башичевић Мангелос“ која се додељује уметницима млађим од 35 година за особен и изванредан вишегодишњи уметнички рад на уметничкој сцени у Србији.
- Радован Цукић, виши кустос Музеја Југославије, члан Комисије за информације и документацију Института за стандардизацију Србије, члан Извршног одбора Музејског друштва Србије, члан Комисије Министарства културе за доделу средстава за пројекте дигитализације.
- Ана Панић, чланица жирија за награду „Грифон“ за графички дизајн, остварен током 2021. и 2022. године у Србији, Црној Гори и Републици Српској.
- Биљана Црвенковић, координаторка Групе за стакло при НК ИКОМ Србија.

12. Чланства у стручним удружењима

Музеј Југославије је члан следећих организација:

- Међународног удружења Мрежа европских музеја (*NEMO – Network of European Museum Organisations*);
- Институционални је члан ИКОМ-а, Србија;
- Балканске мреже музеја (*Balkan Museum Network*)
- Музејског друштва Србије;
- Међународног удружења историјских музеја (*IAMH – International Association of Museums of History*);
- Међународног удружења Форума словенских култура;
- Међународне радне групе за документацију и конзервацију грађевина, места и целина модерног покрета у архитектури – *Do.co.mo.mo. International*;
- Друштва конзерватора Србије.

мр Неда Кнежевић

директорка Музеја Југославије